

ACADEMIA ROMÂNĂ – FILIALA IAȘI

B-dul Carol I, nr. 8, România, Iași, 700505

Tel/fax: 0232 211 150

www.acadiasi.ro

Nr.ARFI/9887/20.12.2023

APROBAT,

PREȘEDINTE,

ACAD. VIOREL BARBU

**Strategia de dezvoltare instituțională a
Academiei Române – Filiala Iași
(SDI-ARFI) 2023-2028**

Iași, 2023

CUPRINS

Misiunea, viziunea și valorile Academiei Române – Filiala Iași	4
Capitolul 1. Cadrul general de dezvoltare strategică	6
1.1. Scurt istoric și mediul intern al Academiei Române – Filiala Iași	6
1.2. Definirea identității științifice la nivel național și internațional	9
1.3. Domenii de cercetare (conform clasificărilor internaționale)	10
1.4. Integrarea direcțiilor de cercetare științifică specifice ale Academiei Române – Filiala Iași în spațiul național și european de cercetare-dezvoltare și inovare	11
1.5. Mediul național și internațional al Academiei Române – Filiala Iași. Rolul ARFI în cadrul dezvoltării locale, regionale, naționale și internaționale și impactul rezultatelor obținute până acum	14
Capitolul 2. Analiza mediului (intern și extern) și identificarea factorilor strategici pentru dezvoltarea viitoare a cercetării științifice în structurile Academiei Române – Filiala Iași	17
2.1. Analiza SWOT sub aspect științific, al resurselor umane, financiar și al infrastructurii de cercetare	17
2.2. Factorii strategici, cu impact major asupra activității viitoare de cercetare științifică în structurile Academiei Române – Filiala Iași	19
2.3. Principii și metode de promovare, de creștere a vizibilității activităților de cercetare și de comunicare cu beneficiarii acestora	22
2.4. Principii și metode de identificare a unor noi subiecte sau teme de cercetare științifică și de constituire a unor posibile alianțe strategice	24
Capitolul 3. Obiective strategice ale ARFI	25
3.1. Obiective generale	25
3.2. Perfecționarea și augmentarea resursei umane	31
3.3. Dezvoltarea infrastructurii de cercetare	33
Capitolul 4. Sustenabilitatea și managementul financiar al strategiei	34
Capitolul 5. Riscuri în implementarea strategiei	39
Capitolul 6. Sistemul de monitorizare a implementării strategiei și de evaluare a performanțelor	40
Anexa 1. Indicatori de performanță pentru evaluarea cercetării din cadrul ARFI	41

Abrevieri

ARACIS	Agencia Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior
ARFI	Academia Română – Filiala Iași
ATILF	Analyse et Traitement Informatique de la Langue Française
CNATDCU	Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare
CNCS	Consiliul Național al Cercetării Științifice
CNCSIS	Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior
CNRS	Centre national de la recherche scientifique
COST	European Cooperation in Science & Technology
DFG	Deutsche Forschungsgemeinschaft – Germany
EFNIL	European Federation of National Institutions for Language
ERC	European Research Council
FAIR	Findable, Accessible, Interoperable, Reusable
GIS	Geographic Information System
MSCA	Marie Skłodowska-Curie Actions
PRECISI	Premierea Rezultatelor Cercetării – Articole Web of Science
SCOSAAR	Școala de Studii Avansate a Academiei Române
SDI-ARFI 2023-2028	Strategia de dezvoltare instituțională a ARFI
SNCISI 2022-2027	Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022-2027
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats
UEFISCDI	Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură

Misiunea, viziunea și valorile Academiei Române – Filiala Iași

Academia Română – Filiala Iași (abreviată ARFI) funcționează în subordinea Academiei Române ca instituție publică de drept public cu personalitate juridică, organizată în conformitate cu dispozițiile *Legii 752/27 din decembrie 2001 privind organizarea și funcționarea Academiei Române*, cu modificările și completările ulterioare și cu *Statutul Academiei Române*, publicat în „Monitorul Oficial al României” din 27.10.2021, publicat în „Monitorul Oficial al României”, Partea I nr. 1152 din 03 decembrie 2021.

ARFI reprezintă forma de organizare teritorială a Academiei Române în regiunea Moldovei, condusă de Biroul Filialei, care este constituit din membri titulari, membri corespondenți și membri de onoare din țară.

Pentru îndeplinirea misiunii și a obiectivelor sale, ARFI dispune de un *corp de cercetători științifici*, organizați pe domenii de cercetare, în institute sau centre de cercetare științifică, și de un *aparat de lucru propriu*, format din structuri (servicii, birouri, compartimente) ce asigură desfășurarea activităților suport pentru cercetarea științifică sau de gestiune a patrimoniului ori alte activități definite prin *Regulamentul de organizare și funcționare* al ARFI.

Misiunea ARFI este *realizarea și promovarea cercetării științifice, cu scopul de a extinde cunoașterea și de a contribui la dezvoltarea economică și socială armonioasă în plan regional, cu deschidere națională și internațională.*

Structurile de cercetare din cadrul ARFI își definesc misiunea în strategiile proprii, elaborate în concordanță cu SDI-ARFI 2023-2028.

Viziunea ARFI este aceea *de a-și consolida poziția ca instituție de cercetare de importanță națională și de a deveni un liant între cercetare, învățământ, mediul economic și social, prin promovarea excelenței în cercetare. Ne dorim transformarea ARFI într-o marcă de prestigiu în sistemul de cercetare din România.*

Valorile ARFI sunt *exelența, integritatea și etica, tradiția, continuitatea, libertatea în cercetare, inovarea, responsabilitatea, transparența și respectul, interesul pentru beneficiarii cercetării.*

Alături de valorile instituționale de mai sus, ARFI respectă și următoarele valori și principii specifice activității de cercetare, în acord cu recomandările *Cartei europene a cercetătorilor*:

- excelența rezultatelor de cercetare, recunoscută în comunitatea academică internațională;
- libertate academică, în sensul libertății de a alege temele și obiectivele de cercetare, la inițiativa cercetătorilor, precum și în sensul mai larg al libertății de gândire și de exprimare;
- principiile etice fundamentale și practicile etice specifice domeniului/disciplinei, așa cum sunt stabilite în codurile de etică aplicabile;
- utilizarea practicilor sigure și recunoscute în cercetare, în vederea obținerii unor rezultate noi și relevante;
- dezvoltarea profesională continuă;
- diseminarea rezultatelor cercetării, facilitarea valorificării lor în favoarea dezvoltării societății;

- deschiderea față de mediul economic și social;
- responsabilitatea profesională, măsurabilă prin relevanța și utilitatea socială a rezultatelor obținute în urma activității de cercetare;
- răspunderea față de angajator și finanțatorii cercetării și, în ultimă instanță, față de contribuabilii la fondurile de cercetare, prin parcurgerea cu onestitate a proceselor de evaluare, de supervizare și de asigurare a accesului la rezultatele cercetării;
- atitudinea profesională în relație cu angajatorul / finanțatorul cercetării;
- prezența publică a cercetătorului, diseminarea cât mai largă a activităților și rezultatelor cercetării.

ARFI respectă următoarele principii instituționale:

- recunoașterea adecvată a profesiilor și a nivelurilor de calificare profesională;
- principiul nediscriminării;
- asigurarea unui mediu de lucru adecvat din punctul de vedere al dotărilor materiale, cu respectarea condițiilor pentru siguranța și sănătatea muncii;
- stabilitatea și permanența locului de muncă;
- asigurarea unor condiții de finanțare și salarii atractive și corecte, în conformitate cu legislația națională și europeană;
- echilibrul de gen în ocuparea pozițiilor la toate nivelurile;
- crearea condițiilor pentru dezvoltarea profesională a cercetătorilor în orice stadiu al carierei acestora;
- recunoașterea valorii mobilității cercetătorilor ca mijloc al extinderii cunoașterii și al dezvoltării profesionale;
- accesul la activitățile de dezvoltare a abilităților și competențelor;
- protecția legală, în special a proprietății intelectuale și a rezultatelor cercetării;
- dezvoltarea unor strategii, practici și proceduri pentru colaborare științifică și publicarea în colaborare, inclusiv cu cercetători din alte instituții similare, pentru recunoașterea adecvată a contribuției fiecărui cercetător, în special a celor aflați la începutul carierei;
- un sistem de evaluare regulată și într-o manieră transparentă a performanței profesionale;
- consultarea cercetătorilor și includerea lor în comisiile sau organismele de luare a deciziei.

Capitolul 1. Cadrul general de dezvoltare strategică

1.1. Scurt istoric și mediul intern al Academiei Române – Filiala Iași

Academia Română – Filiala Iași a fost înființată în anul 1949, în contextul reorganizării Academiei Române și din nevoia de a coagula și impulsiona activitatea de cercetare științifică din Iași și din regiunea Moldovei, unde exista deja o consistentă tradiție științifică și culturală. Președinte al Filialei din Iași a Academiei Române a fost ales academicianul Radu Cernătescu. După anul 1974, Academia Română a fost supusă unui proces de reducere și neutralizare, în principal prin trecerea institutelor și centrelor de cercetare științifică la Ministerul Învățământului sau la alte ministere. Începând cu anul 1990, unitățile de cercetare care aparținuseră ARFI au revenit în componența sa și au apărut altele noi.

În 1948, a fost înființat Institutul de Matematică, sub coordonarea academicianului Alexandru Myller. Temele de cercetare asumate în cadrul institutului acopereau domeniile: geometrie diferențială, sisteme de ecuații diferențiale cu derivate parțiale, matematică aplicată, mecanică și teoria elasticității ș.a. În prezent, institutul are misiunea de a desfășura activități de cercetare în domenii fundamentale ale matematicii, de a dezvolta colaborări științifice cu alte instituții de cercetare și universități din țară și din străinătate și de a contribui astfel la dezvoltarea Școlii românești de matematică și la creșterea vizibilității internaționale a acesteia.

Cercetarea istorică și cea filologică erau cuprinse, la începutul existenței ARFI, într-o singură structură, Institutul de Istorie și Filologie, înființat în 1950. Director al acestui institut era profesorul Jean Livescu. La început, existau un sector de istorie medie și un altul de istorie modernă, ulterior s-au mai constituit sectorul de istorie veche și arheologie și cel de istorie contemporană. În anul 1963, cercetarea istorică se separă de cea filologică, prin apariția Institutului de Istorie și Arheologie „A.D. Xenopol”. În anul 1990, Institutul de Istorie „A.D. Xenopol” a revenit la ARFI. Obiectivele științifice asumate sunt: cercetarea istoriei românilor, în strânsă conexiune cu evoluțiile istorice europene, editarea izvoarelor medievale, în colecția națională „Documenta Romaniae Historica”, Seria A. Moldova – unul dintre proiectele fundamentale de cercetare ale Academiei Române –, studii sistematice privitoare la structura socială a societății românești, la evoluția instituțiilor, a satului și orașului Evului Mediu moldovenesc, la demografia istorică, la constituirea și evoluția statului român modern, la problematica elitelor, a naționalismului și a minorităților, a relațiilor internaționale, a politicilor culturale și educative, a totalitarismului și a rezistenței anticomuniste.

Institutul de Arheologie a funcționat, din 1953, ca Secție de Istorie Veche și Arheologie a Institutului de Istorie Națională „A. D. Xenopol”, unitate distinctă de cercetare, continuându-și activitatea ca parte a Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” al ARFI, înființat în 1963. A reintrat în componența ARFI ca institut independent în anul 1990. Istoria institutului este legată de cea a Muzeului de Antichități al Universității din Iași, înființat în 1916 de Orest Tafrali, devenit, în 1957, Muzeul de Istorie al Moldovei. Institutul desfășoară cercetări în domeniile: arheologie clasică, arheologia epocii migrațiilor și a Evului Mediu, arheologie preistorică. De asemenea, desfășoară proiecte de cercetare arheologică, atât independent, cât și în cooperare cu instituții academice, universitare și culturale partenere, din țară și din străinătate. Cercetările aplicate acoperă, în general, teritoriul Moldovei și al Republicii Moldova, Institutul având și o contribuție semnificativă la cercetările arheologice din Dobrogea.

Prin înființarea Secției de Filologie a Institutului de Istorie și Filologie din cadrul ARFI, în 1950, a fost reluată activitatea de cercetare a Institutului de Filologie Română, creat în 1927.

Secția avea, la început, două colective, unul de lingvistică și altul de istorie literară. La sfârșitul anului 1963, a luat ființă Centrul de Lingvistică, Istorie Literară și Folclor, avându-l ca director pe prof. dr. Alexandru Dima, membru corespondent al Academiei Române. În 1990, s-a reconstituit, sub egida ARFI, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, în cadrul căruia se desfășoară cercetări fundamentale în domeniul filologiei, cu următoarele specializări: lingvistică (lexicologie, lexicografie și lexicografie informatizată, dialectologie și sociolingvistică, toponimie), istorie literară, etnologie. Institutul derulează programe și proiecte de interes național și internațional, privitoare la limba și cultura română, precum și la digitizarea cercetării lingvistice (parte din acestea, în colaborare cu Institutul de Informatică Teoretică).

În 1957 se constituia la Iași un mic colectiv de cercetări economice, care s-a transformat, în 1963, în Secția de Cercetări Economice, devenită, în 1970, Centrul de Științe Sociale al ARFI, care efectua cercetări economice și cercetări de psihologie și pedagogie. Treptat, Centrul și-a extins aria de preocupări și în domeniul sociologiei (în 1971) și al științelor juridice (în 1972). În 1990, Centrul devine Institutul de Științe Socio-Umane, cu programe de cercetare în filosofie, logică, pedagogie, psihologie, sociologie și științe juridice. În 1992, este înființat Centrul de Cercetări Economice „Gheorghe Zane” al ARFI, devenit, în 1994, Institutul de Cercetări Economice „Gheorghe Zane”. Prin fuziunea dintre Institutul de Științe Socio-Umane și Institutul de Cercetări Economice „Gheorghe Zane” a fost creat, în 2002, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane”. Institutul are un profil multidisciplinar, desfășurând cercetări în domeniul științelor economice: macroeconomie, microeconomie, economie rurală și în domeniul științelor sociale și umaniste: filosofie și științe politice, psihologie și științele educației, sociologie și științe juridice.

Colectivul de Cercetări Medicale și-a început activitatea în anul 1950, sub conducerea lui Iuliu Nițulescu. În aceeași perioadă se constituia un Colectiv de Fauna R.P.R., condus de profesorul Z. Feider, și un mic nucleu de cercetări antropologice, coordonat de acad. Olga Necrasov. Acestea au fost reunite, în anul 1963, în Institutul de Biologie Generală și Aplicată. În anul 1997, academicianul Ion Hăulică a avut inițiativa înființării, în cadrul ARFI, a Laboratorului de Fiziologie Experimentală și Aplicată, conceput ca unitate de cercetare fundamentală destinată integrării eforturilor mai multor cercetători și cadre didactice din diverse instituții de învățământ și de cercetare din Iași. Sub conducerea prof. dr. Carol Stanciu, Laboratorul a devenit Centrul de Cercetări Biomedicale, în 2011. În ultimii ani, rezultate deosebite au fost obținute în studiul comportamentului, memoriei pe termen scurt și lung, învățării, anxietății și percepției dureroase, folosind modele pe animal de afecțiuni degenerative neurologice de tip Alzheimer și Parkinson, precum și modele de boli gastrointestinale cronice cu implicare în activitatea zilnică.

Institutul pentru Tehnica de Calcul din Iași a fost înființat în 1984, ca filială a Institutului de Cercetare pentru Tehnică de Calcul și Informatică din București. În iunie 1990, prin Hotărârea Guvernului nr. 501/1990, a fost integrat în Academia Română sub denumirea de Institutul de Informatică Teoretică. În prezent, domeniile și direcțiile de cercetare: dezvoltarea de resurse lingvistice și tehnologii de prelucrare a limbii române; analiza semnalului vocal cu aplicații în modelarea elementelor prozodice, identificarea emoțiilor transmise prin voce și dezvoltarea de aplicații medicale pentru diagnosticul și tratamentul unor boli; dezvoltarea de metode, algoritmi și tehnici de analiză, procesare, clasificare, segmentare și compresie pentru semnale, imagini și secvențe video; dezvoltarea de modele și metode formale pentru sisteme concurente și distribuite; dezvoltarea de algoritmi, metode și resurse software pentru proiectul fundamental „Atlase lingvistice” al Academiei Române (unele, în colaborare cu Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”).

Colectivul de Geografie al ARFI a fost înființat prin Hotărârea Guvernului nr. 209/1990, la inițiativa academicianului Cristofor Simionescu și cu sprijinul membrilor Filialei din Iași a

Academiei Române. Conceput inițial ca un nucleu de cercetare cu preocupări din domeniul Științei Solului, Colectivul de Geografie a dobândit consistență, individualitate și recunoaștere națională și internațională, o trăsătură specifică cercetărilor actuale fiind interdisciplinaritatea. În anul 2021, Colectivul de Geografie a devenit Centrul de Cercetări Geografice. Domeniile de cercetare sunt știința solului; GIS, teledetecție și analiză statistică; geografie umană.

Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov” a fost fondat în anul 1958 sub conducerea acad. Olga Necrasov și a reintrat în componența ARFI în anul 1990, fiind sub conducerea științifică a Institutului de Antropologie „Francisc I. Rainer” din București. Domeniile de cercetare din cadrul Centrului de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov” sunt antropologia fizică și antropologia culturală. Tematica abordată, în principal de cercetare fundamentală, are caracter interdisciplinar. Un loc aparte îl au studiile privind istoria și biologia populațiilor umane vechi care au trăit pe teritoriul României și al Republicii Moldova, fiind realizate analize de paleodemografie, paleopatologie, tafonomie, paleohistologie, morfometrie geometrică, analize statistice, arheozoologie – toate interpretate în context arheologic.

La inițiativa acad. Valeriu D. Cotea, profesor la Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad”, se inițiază, în 1991, un nucleu de cercetare în oenologie la Iași, care, prin Hotărârea Guvernului nr. 49/03.02.1992, devine Centrul de Cercetări pentru Oenologie al ARFI, primul cu profil agricol din cadrul Academiei Române. În 2011, Centrul își unește forțele cu cele ale Laboratorului de Oenologie, înființat în anul 1951 în cadrul Facultății de Horticultură din Iași, colaborare înlesnită de faptul că ambele unități își desfășoară activitatea în același spațiu, folosind aceeași dotare tehnică și, în bună măsură, aceiași cercetători. Temele de cercetare ale Centrului sunt focalizate pe descoperirea celor mai bune soluții în optimizarea culturilor de viță-de-vie, a obținerii și conservării vinurilor, a stabilirii unor metode și tehnici standardizate de evaluare a calității vinurilor.

Centrul de Istorie și Civilizație Europeană a fost fondat în 1992, prin separarea unui colectiv al Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”. Centrul reunește cercetători specializați în domeniile epocilor medii, moderne și contemporane, care fac studii de istorie și arheologie medievală privind: forme și manifestări ale Puterii; cercetări genealogice de importanță națională; investigarea evoluției/involuției orașului medieval în baza documentelor arheologice coroborate cu izvoarele scrise; cercetări arheologice pe monumente istorice în cadrul programelor europene de consolidare/restaurare; organizarea de cercetări arheologice preventive și de salvare, precum și studii de istorie contemporană privind: istoria românilor în context european, 1918-2000, cu aplicare spre teme de primă importanță cum ar fi: istoria celui de-al Doilea Război Mondial; problema Basarabiei; rezistența la instaurarea comunismului; stat și propagandă în România în contextul celui de-al Doilea Război Mondial; personalități din perioada interbelică etc.

Biblioteca ARFI a luat ființă în anul 1959, concomitent cu apariția Filialei, din nevoia de suport de informare și documentare pentru activitatea de cercetare. Pe lângă colecții de carte curentă și publicații periodice, în anul 1977 s-au constituit și colecții speciale, care reunesc cărți vechi și rare românești și străine, manuscrise, fotografii, arhive. Dezvoltarea fondului de publicații se realizează prin achiziții, donații și prin schimb cu academii, universități, edituri și alte instituții din țară și din străinătate. În prezent, colecțiile bibliotecii însumează aproximativ 300.000 de unități bibliografice, dintre care 272 de cărți românești vechi sunt clasate în patrimoniul cultural național. Biblioteca își adaptează programul de lucru cu publicul, în funcție de nevoile abonaților. Câteva institute de cercetare au în componență biblioteci proprii, cu fonduri de publicații de specialitate.

Pe lângă informațiile puse la dispoziție de bibliotecile în format fizic, cercetătorii ARFI au accesul oferit de Academia Română, ca membră a Anelis Plus, la literatura de specialitate în format digital.

În ARFI funcționează o serie de **comisii, subcomisii** și un **colectiv de lucru**:

- Comisia de automatică teoretică și teoria controlului optimal
- Comisia de sisteme fuzzy și inteligență artificială
- Comisia de bioetică
- Comisia pentru studierea problemelor de marketing
- Comisia pentru combaterea poluării mediului
- Comisia „Probleme moderne în fiziologia experimentală și clinică a sistemului stomatognat”
- Comisia pentru dezvoltarea strategică a cercetării științifice
- Comisia pentru studierea formării poporului român și a limbii române
- Comisia de științe ale educației
- Subcomitetul român de istoria și filosofia științei
- Subcomisia monumentelor naturii
- Colectivul de lucru „Științe geologice”

Institutele și centrele de cercetare științifică ale ARFI sunt:

- Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”
- Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”
- Institutul de Arheologie
- Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane”
- Centrul de Istorie și Civilizație Europeană
- Institutul de Matematică „O. Mayer”
- Institutul de Informatică Teoretică
- Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov”
- Centrul de Cercetări Biomedicale
- Centrul de Cercetări Geografice
- Centrul de Cercetări pentru Oenologie

În septembrie 2023, ARFI cuprindea 6 membri titulari, 12 membri corespondenți și 3 membri de onoare ai Academiei Române. La aceeași dată, erau încadrați în institutele și centrele ARFI 186 de cercetători (personal de cercetare-dezvoltare cu studii superioare, care desfășoară activități de cercetare științifică fundamentală) și 63 de specialiști din domenii și profiluri diferite din categoria personal auxiliar cercetării, care realizează activități tehnico-administrative și de gestionare a fondului de carte al bibliotecilor din cadrul ARFI.

Publicația ARFI este *Memoirs of the Scientific Sections of the Romanian Academy / Memoriile Secțiilor Științifice ale Academiei Române*, care continuă tradiția deschisă de *Analele Academiei Române. Memoriile Secțiunii Științifice*.

1.2. Definirea identității științifice la nivel național și internațional

Identitatea științifică a instituției derivă din actul fondator al Academiei Române din 1879 și din înțelegerea acesteia ca „for național de consacrare științifică și culturală”. Prin centrele și institutele de profil, activitatea științifică din ARFI are în vedere, pe lângă organizarea și efectuarea de cercetări fundamentale și avansate, deopotrivă și cultivarea și promovarea științei și culturii naționale, a limbii și literaturii române, a istoriei naționale, precum și a patrimoniului imaterial. Acest lucru este realizat prin elaborarea unor lucrări de referință ale culturii naționale în dialog cu celelalte culturi europene. ARFI aduce un accent local prin contribuția cercetărilor focalizate asupra regiunii Moldovei.

În institutele și centrele ARFI, obiectul de activitate constă în cercetarea științifică fundamentală și avansată, iar aceasta se desfășoară pe bază de programe aprobate de Secțiile de specialitate și înscrise în planurile Academiei Române. Programele de cercetare pot fi programe de interes național, programe fundamentale și prioritare ale Academiei Române și programe proprii de cercetare.

Obiectul de activitate al ARFI derivă din *Statutul Academiei Române* și este definit în *Regulamentul de organizare și funcționare*. De asemenea, ARFI își definește activitatea, obiectivele și practicile în cercetare în corelație cu *Programul Strategic al Academiei Române 2022-2026* și cu *Strategia Națională de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022-2027*, elaborată de Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, precum și cu alte documente naționale și europene de politică a cercetării.

ARFI recunoaște că cercetarea fundamentală reprezintă nucleul cunoașterii și asigură premisele inovării, ale cercetării exploratorii și ale cercetării aflate la frontiera disciplinelor. Activitatea propriu-zisă de cercetare contribuie la înțelegerea și abordarea corectă a provocărilor societății române și ale societății globale. ARFI se definește prin raportare la o dublă menire: de a spori cunoașterea obținută prin cercetarea științifică, pe de o parte, și de a transmite societății rezultatele cunoașterii, pe de altă parte, înțelegând că cercetarea este un instrument indispensabil pentru progresul social și economic. ARFI aderă pe această cale la principiile *Open Science*.

O parte importantă din identitatea instituțională rezultă din poziționarea ARFI în ansamblul parteneriatelor locale, naționale și la nivel global. ARFI a încheiat o serie de acorduri de colaborare cu instituții de cercetare și de educație din țară și străinătate. ARFI participă la programele europene de cercetare (de exemplu, Orizont Europa). Institutele și centrele de cercetare din ARFI aspiră la creșterea numărului și a relevanței parteneriatelor instituționale, precum și la creșterea numărului și a calității proiectelor depuse și implementate cu parteneri din România și din alte țări. Ambele direcții de acțiune contribuie la vizibilitatea ARFI în configurația națională și europeană a cercetării științifice și conturează totodată filonul identitar instituțional.

1.3. Domenii de cercetare (conform clasificărilor internaționale)

Conform clasificării standard internaționale UNESCO a domeniilor științei și tehnologiei, domeniile de specialitate din institutele și centrele de cercetare din subordinea ARFI sunt: 12. Matematică (inclusiv 1203.17 Informatică); 31. Științe agricole (în particular, 3109.09 Fiziologie); 33. Științe tehnologice (în particular, 3309.29 Oenologie); 51. Antropologie; 53. Științe economice; 54. Geografie; 55. Istorie (inclusiv 5505.01 Arheologie și 5505.10 Filologie); 56. Științe juridice și drept; 57. Lingvistică; 58. Pedagogie; 59. Științe politice; 61. Psihologie; 62. Științe privitoare la arte și literatură; 71. Etică; 72. Filosofie.

Potrivit specificului cercetărilor și indicatorilor de performanță folosiți în evaluarea calității cercetărilor, pe baza clasificărilor naționale și europene actuale, institutele și centrele de cercetare ARFI sunt grupate astfel: **Științe exacte și Științele vieții și ale Pământului; Științe Sociale și Economice; Științe Umaniste.**

Științe exacte și Științele vieții și ale Pământului:

- Institutul de Matematică „O. Mayer”
- Institutul de Informatică Teoretică
- Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov”
- Centrul de Cercetări Biomedicale
- Centrul de Cercetări Geografice
- Centrul de Cercetări pentru Oenologie

Științe Sociale și Economice:

Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane”

Științe Umaniste:

Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”

Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”

Institutul de Arheologie

Centrul de Istorie și Civilizație Europeană

1.4. Integrarea direcțiilor de cercetare științifică specifice ale Academiei Române – Filiala Iași în spațiul național și european de cercetare-dezvoltare și inovare

În cadrul domeniilor de cercetare menționate, direcțiile de cercetare științifică dezvoltate în cadrul ARFI sunt integrate deopotrivă fluxului internațional al cercetării, dar și celui specific național. Prin particularitățile și caracterul specific al domeniilor cercetării, în fiecare institut și centru ARFI există o componentă dominant internațională a integrării direcțiilor de cercetare, manifestată prin publicarea de articole științifice în reviste indexate în baze de date internaționale de prestigiu și prin colaborări instituționale, și o componentă direcționată spre cultivarea și promovarea științei și culturii naționale, a limbii și literaturii române și a istoriei naționale, care se concentrează pe editarea de dicționare, atlase lingvistice, ediții critice, monografii și colecții de texte, publicarea de studii în reviste de specialitate naționale și internaționale, publicarea de articole, recenzii etc. în reviste culturale naționale.

Dintre punctele comune celor două componente, amintim: manifestări științifice cu participare națională și internațională, prezența cercetătorilor ARFI în comitetele de redacție a numeroase reviste de specialitate internaționale, interconectarea cercetărilor privind diverse elemente locale cu problematici mai largi care privesc spațiul european, participarea la competiții de granturi finanțate de agenții cu specific pluridisciplinar.

Prezentăm, mai jos, proiecte de cercetare internaționale și teme de cercetare care vizează cultivarea și promovarea științei și culturii naționale, precum și cultivarea și promovarea limbii și literaturii române și a istoriei naționale:

- **Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”:** *Dictionnaire Étymologique Roman* (DÉRom), proiect coordonat de ATILF – CNRS & Université de Lorraine, Nancy, France și Universităt des Saarlandes, Saarbrücken, Germania; studiul limbii române din perspectiva migrațiilor în linia Observatoire Européen du Plurilinguisme (OEP), Paris, Franța; *Atlas multimédia prosodique de l'espace roman* (AMPER), coordonat de Centre de Dialectologie, Université Stendhal, Grenoble III și Laboratorio di Fonetica Sperimentale, Università di Torino; proiecte privind politicile lingvistice din UE din cadrul European Federation of Institutes for Language (EFNIL); documentarea includerii în patrimoniul UNESCO a unor elemente de patrimoniu imaterial (caii lipițani, fenomenul transhumanței ș.a); cercetarea limbii și literaturii române prin lucrări lexicografice de mare amploare precum *Dicționarul limbii române* (DLR), *Litera C*, ediția a doua revizuită și adăugită, *Corpus lexicografic românesc electronic* (CLRE), *Dicționarul tezaur al limbii române în format electronic* (eDTLR), *Enciclopedia scrierilor memorialistice românești* (ESMR), *Dicționarul toponimic al României. Moldova* (DTRM), prin atlase lingvistice – *Noul Atlas lingvistică pe regiuni. Moldova și Bucovina* (NALR-MB) și prin ediții critice ale unor opere reprezentative; cercetarea patrimoniului imaterial autohton prin îmbogățirea și valorificarea *Arhivei de Folclor a Moldovei și Bucovinei* (AFMB);
- **Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”:** Proiectul fundamental *Documenta Romaniae Historica*, seria A. *Moldova*, în cadrul căruia sunt publicate documente privitoare la istoria medievală și modernă a Țării Moldovei; *Documente privind istoria românilor. Colecția Eudoxiu Hurmuzaki*,

seria a 3-a, prin care, în colaborare cu institute de profil și arhive din străinătate (Arhivele Statului din Austria, Arhiva Politică din Berlin, Institutul de Studii Est și Sud-Est Europene din Regensburg, Universitatea din Viena), sunt editate rapoarte diplomatice ale reprezentanților Marilor Puteri din România în perioada 1877-1916; *Cel de-al doilea oraș. O istorie a evreilor din Iași*, în parteneriat cu Facultatea de Istorie a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Centrul pentru Studiul Evreilor din România, București (CSIER) și Universitatea „Paul Valéry” Montpellier 3; *Migrație și identitate în spațiul cultural românesc*, în colaborare cu Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca și Institutul de Studii Est și Sud-Est Europene din Regensburg. Institutul coordonează în prezent și proiectul fundamental al Academiei Române *Enciclopedia izvoarelor istoriei românilor*;

- **Institutul de Arheologie:** *The European Landscape Learning Initiative: Past and Future Environments and Energy Regimes shaping Policy Tools* (TERRANOVA), proiect de tip MSCA-ITN-ETN; *Comparing Upper Palaeolithic sequences across the Carpathians* (coordonat de OREA-Institut für Orientalische und Europäische Archäologie); *Flint as proxy for diachronic mobility patterns in the Upper Palaeolithic of northeast Romania* (coordonat de OREA-Institut für Orientalische und Europäische Archäologie); *Online publication of Roman Age and Early Migration Period burials of the Carpathian Basin*, proiect internațional finanțat de Hungarian Scientific Research Fund; *Living together or apart? Unravelling the development, internal organization and social structure of a complex Bronze Age tell settlement at Toboliu, western Romania* (coordonat de Universitatea din Köln); Civilizația medievală rurală și urbană românească la est de Carpați în secolele XII-XVII; Lumea pontică și contactele acesteia cu alte regiuni ale *oikumenei* în perioada greco-romană;
- **Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane”:** valori individuale și sociale fundamentale; perspectiva neuroștiințifică asupra creierului uman și implicațiile psihoterapeutice; individ, cultură și societate în era tehnologiilor digitale; tendințe actuale în teoria și practica economică și socială; dreptatea și dreptul internațional transnațional; dezvoltarea spațiului rural în regiunea de Nord-Est a României;
- **Centrul de Istorie și Civilizație Europeană:** urbanismul istoric și rolul lăcașelor de cult; Modele de principii – idealuri de guvernare în Țările Române; „Orașul de sub oraș”: contribuția cercetărilor arheologice la o istorie îmbogățită a Iașilor (sec. XIV-XIX);
- **Institutul de Matematică „O. Mayer”:** ecuații diferențiale deterministe și stochastice, teoria controlului optimal, teoria optimizării, teoria elasticității neliniare;
- **Institutul de Informatică Teoretică:** dezvoltarea de resurse lingvistice și tehnologii de prelucrare a limbii române; analiza semnalului vocal cu aplicații în modelarea elementelor prozodice, identificarea emoțiilor transmise prin voce și dezvoltarea de aplicații medicale pentru diagnosticul și tratamentul unor boli; dezvoltarea de metode, algoritmi și tehnici de analiză, procesare, clasificare, segmentare și compresie pentru semnale, imagini și secvențe video; dezvoltarea de modele și metode formale pentru sisteme concurente și distribuite; dezvoltarea de sisteme informatice pentru editarea transcrierilor fonetice dialectale în limba română, editarea, stocarea, analiza și publicarea informațiilor dialectale; dezvoltarea de algoritmi, metode și resurse software pentru programul „Atlase lingvistice” al Academiei Române; participă alături de Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române la realizarea *Atlas Linguarum Europae* (ALE);
- **Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov”:** paleoantropologie; cercetări bioarheologice privind populațiile umane vechi din spațiul istoric românesc; structura antropologică a populațiilor istorice și preistorice de pe teritoriul României; studiul unor valori tradiționale românești în contextul globalizării, cu accent asupra comunităților tradiționale din Moldova.

Prin intermediul cercetărilor efectuate pe aceste teme de referință, cercetătorii ARFI intră în contact și colaborează cu cercetători din alte instituții naționale și internaționale, publică articole în reviste indexate în baze de date internaționale, elaborează monografii, capitole de

carte, culegeri de texte, dicționare, enciclopedii, sinteze, ediții critice, obțin recunoaștere națională și internațională prin citările lucrărilor lor sau prin premieri ale activității desfășurate, organizează și participă la manifestări științifice de diseminare a rezultatelor cercetării (conferințe, workshop-uri), îndrumă doctoranzi, participă la competiții de granturi la nivel național (UEFISCDI) și european (acțiuni COST, proiecte Orizont 2020, Orizont Europa) în scopul susținerii activităților de cercetare viitoare și pentru menținerea unui nivel activ al contactelor profesionale. Un aspect important îl constituie, de asemenea, digitalizarea resurselor și produselor acestor cercetări.

În cadrul ARFI se editează un număr important de reviste de specialitate, care asigură o conexiune suplimentară cu diverse direcții de cercetare la nivel internațional. Enumerăm câteva dintre aceste publicații care sunt reprezentative pentru domeniul lor și care se bucură de o largă vizibilitate internațională, precum și de o poziție importantă în rankingurile bazelor de date în care sunt indexate: *Anuar de lingvistică și istorie literară* (indexată ERIH-PLUS, EBSCO, MLA International Bibliography), *Anuarul Institutului de Istorie „A. D. Xenopol”* (indexată CEEOL, Index Copernicus International, Genamics JournalSeek); *East European Journal of Diplomatic History* (indexată CEEOL); *Arheologia Moldovei* (indexată SCOPUS, ERIH-PLUS, Index Copernicus, CEEOL); *Logos & Episteme – An International Journal of Epistemology* (indexată SCOPUS, ERIH-PLUS, EBSCO, ProQuest); *Philologica Jassyensia* (indexată CEEOL, EBSCO, ERIH PLUS, GOOGLE SCHOLAR, The LINGUIST LIST, MLA International Bibliography, SCPIO, ULRICHSWEB, ProQuest, Clarivate Analytics – Emerging Sources Citation Index (ESCI)).

Există, la nivelul structurilor ARFI, colaborări importante cu cercetători din institute și universități din întreaga lume, precum și contacte profesionale fructuoase cu colegi din instituții de cercetare sau universități din România. Amintim câteva dintre instituțiile din țară și din străinătate cu care institutele și centrele ARFI au în prezent colaborări științifice:

- **Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”:** Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu Hasdeu”, Institutul de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici”, Universitatea de Stat din Chișinău, Republica Moldova; Analyse et Traitement Informatique de la Langue Française, Nancy, Franța; Muzeul de Istorie „V. V. Tarnovsky” din Cernihiv, Ucraina; Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” al Academiei Române din București, Institutul de Lingvistică și Istorie literară „Sextil Pușcariu” al Academiei Române – Filiala Cluj-Napoca; Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Universitatea „Transilvania” din Brașov, Centrul Universitar Nord din Baia Mare; Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu” din Iași; colaborare cu instituții partenere din European Federation of National Institutions for Language;
- **Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”:** Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” din București; Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu; Universitatea din București; Institutul de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai” din Târgu Mureș; Institutul de Istorie „Gheorghe Barițiu” din Cluj-Napoca; Universitatea de Stat din Chișinău, Agenția Arhivelor Naționale ale Republicii Moldova, Chișinău; Institutul de Studii Est și Sud-Est Europene din Regensburg; Universitatea din Viena; Universitatea „Makedonia” din Salonic; Universitatea din Siena; Universitatea Central Europeană; Universitatea Humboldt din Berlin; Hebrew University Jerusalem, Universitatea Friedrich-Schiller din Jena; Universitatea din Maryland (College Park); Universitatea Georgetown, Washington D.C.;
- **Institutul de Arheologie:** Vrije Universiteit Amsterdam, Olanda; Universitatea din Köln, Germania; Institut für Orientalische und Europäische Archäologie, Viena, Austria; Institute of Archaeology, Chinese Academy of Social Sciences, Beijing, China; Zhengzhou Municipal Institute of Cultural Relics and Archaeology, Zhengzhou, China; Muzeul Național de Istorie a Moldovei, Chișinău, Republica Moldova; Institute of Archaeology and Ethnography from Krakow, Polish Academy of Sciences, Cracovia, Polonia;

- **Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane”**: Universitatea Ca’ Foscari, Veneția, Italia; Universitatea Dublin City, Irlanda; Universitatea Tilburg, Olanda;
- **Institutul de Matematică „O. Mayer”**: Universitatea Bielefeld, Germania; Universitatea Paris Dauphine, Franța; Universitatea Duisburg-Essen, Germania;
- **Institutul de Informatică Teoretică**: acorduri de colaborare cu două institute de cercetare din Chișinău, Republica Moldova – Institutul de Matematică și Informatică „Vladimir Andrunachievici” și Institutul de Inginerie Electronică și Nanotehnologii „D. Ghitu”; Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române; Facultatea de Informatică a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; Școala de studii universitare de doctorat de la Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” din Iași;
- **Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov”**: Universitatea Pedagogică „Ion Creangă” din Chișinău; Universitatea de Stat din Moldova; David Reich Lab „Ancient DNA, Biology, and Disease”, Harvard University, Oxford, Marea Britanie; Institutul Globe de la Universitatea din Copenhaga, Danemarca; Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Fizică și Inginerie Nucleară „Horia Hulubei”; Universitatea din Helsinki, Finlanda; Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei.

1.5. Mediul național și internațional al Academiei Române – Filiala Iași.

Rolul ARFI în cadrul dezvoltării locale, regionale, naționale și internaționale și impactul rezultatelor obținute până acum

Mediul științific și de cercetare extern, național și internațional, la care se raportează institutele și centrele ARFI este caracterizat de anumite oportunități, dar și de unele dificultăți (mai multe detalii sunt precizate în analiza SWOT de mai jos) de care o instituție ce are în vedere excelența la nivelul activității de cercetare trebuie să țină cont. Având în vedere dubla deschidere a cercetării spre domenii preponderent axate pe cercetarea și dialogul (*inter pares*) la nivel internațional, pe de o parte, și spre domenii orientate către studiul culturii naționale, pe de altă parte, ARFI are un dublu rol în exercitarea misiunii sale.

Prin componenta internațională a activității de cercetare, ARFI vizează o inserție cât mai bună în rețeaua instituțiilor de cercetare la nivel mondial. Acest aspect poate fi realizat prin continuarea publicării de articole științifice la edituri și în reviste din vârful clasamentelor, precum și prin întreținerea și extinderea colaborării cu specialiști din alte instituții de cercetare. Întrucât poziția unor reviste de specialitate în clasamentele internaționale poate fi uneori de relevanță scăzută (datorită posibilității de manipulare a factorului de impact), cercetătorii ARFI sunt conștienți de pericolele pe care unii indicatori scientometrici le pot ascunde. În cadrul culturii sale organizaționale, ARFI își propune să încurajeze publicarea de lucrări la edituri și în reviste de top, recunoscute de comunitatea științifică internațională a domeniului de cercetare.

În ce privește cercetările menite să contribuie la cultivarea și promovarea științei și culturii naționale, cu importante implicații societale, ARFI are în vedere, cu preponderență, regiunea Moldovei prin studii **filologice, istorice, arheologice, geografice, economice, sociale, filosofice și antropologice**. Aceste cercetări sunt în multe cazuri foarte vaste, necesită echipe numeroase de cercetători și asigurarea continuității pe perioade lungi, iar rezultatele lor au un impact social direct și considerabil, inclusiv prin digitalizarea unor produse ale cercetării de larg interes, cum ar fi dicționare, tratate, atlase, enciclopedii ș.a.

Trecem în revistă cele mai importante rezultate științifice, cu relevanță academică internațională sau națională și cu impact asupra domeniilor studiate, și detaliem, pe scurt, formele de recunoaștere a rezultatelor științifice din perioada 2018-2022:

- **Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”**: cercetătorii institutului au contribuit la finalizarea unor lucrări reprezentative pentru Academia Română, precum *Dicționarul limbii române* și *Dicționarul general al literaturii române*, și continuă cercetările pentru alte lucrări la fel de importante pentru cultura română, utile și cercetărilor europene din aria romanisticii sau din cea privitoare la patrimoniul imaterial; din 2003, au fost derulate proiecte de digitalizare a cercetării lingvistice românești, cu rezultate obținute în premieră la nivel național, puse la dispoziția publicului, cu acces liber, în cadrul *Corpusului lexicografic românesc electronic* și pe platforma SoLiRom a Academiei Române. Institutul editează două reviste indexate BDI, dintre care una este indexată Clarivate. **Recunoaștere**: Medalia «Konstantin Jireček» acordată lui Eugen Munteanu „pentru realizări excepționale în domeniile științei și culturii”, conferită de Asociația pentru Europa de Sud-Est, München/ Berlin, 2019; un premiu PRECISI, acordat de UEFISCDI pentru articole publicate în reviste de prestigiu din fluxul științific principal internațional; Premiul de istorie literară „Ion Bianu”, acordat lui Victor Durnea de revista *Convorbiri literare*, mai 2019; Premiul „Vasile Pogor” al Primăriei Municipiului Iași, conferit, ca urmare a propunerii ARFI, în cadrul evenimentului „Seara valorilor”, lui Eugen Munteanu, în 2019 și Gabrielei Haja, în 2020; cinci volume premiate la târguri naționale de carte în 2018, 2019, 2021.
- **Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”**: cercetătorii Institutului au publicat în perioada 2018-2022 un număr de 47 de volume (monografii, volume colective și de documente), 636 de studii și articole în țară și în străinătate și au susținut 635 de comunicări la manifestări științifice naționale sau internaționale. **Recunoaștere**: trei premii ale Academiei Române („Alexandru D. Xenopol”, 2019; „George Barițiu”, 2021; „Mihail Kogălniceanu”, 2022) și două premii de Excelență în cercetare acordate de Academia Română – Filiala Iași (2022); Premiul „A. D. Xenopol” al revistei *Convorbiri literare*, 2022; Premiul „Andrei Oțetea” al Academiei Oamenilor de Știință din România, 2018; Premiul *Tânărul Cercetător al Anului 2017*, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău, 2018; Diploma de excelență în cercetare, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, 2021; Medalia „Regele Mihai I – 100 de ani de la naștere” (2021); Medalia Aniversară „Centenarul Marii Uniri” acordată prin Decretul Președintelui României nr. 824 din 13 noiembrie 2019, publicat în M.O. 920 din 14 noiembrie 2019
- **Institutul de Arheologie**: doar în anul 2022, în cadrul Institutului de Arheologie s-au publicat șapte cărți de autor, dintre care una publicată la o editură celebră din afara României, alături de opt volume editate și nouă coordonate în colecțiile institutului sau în alte colecții, precum și 84 de studii, articole și rapoarte arheologice, dintre care circa 35 % în limbi de circulație internațională și circa 25 % în publicații din afara țării. În cursul anului 2023, Institutul de Arheologie din Iași a fost organizator sau co-organizator a șapte manifestări științifice internaționale și a două manifestări științifice naționale, cercetătorii institutului prezentând 49 de comunicări științifice la simpozioane și congrese internaționale și 76 de comunicări și conferințe în diferite centre științifice din țară. **Recunoaștere**: în anul 2022 s-au obținut un premiu CNCSIS pentru rezultate în cercetare în cadrul competiției PRECISI, Premiul Academiei Române – Filiala Iași și Premiul „V. Pârvan” al Academiei Române, pentru lucrarea *Moneda în așezările Daciei Romane*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2017, acordat dr. Lucian Munteanu.
- **Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gheorghe Zane”**: sunt de menționat contribuții academice comprehensive, elaborate de obicei în cadrul unor echipe multidisciplinare internaționale și publicate în reviste/edituri de prestigiu la nivel internațional: analiza potențialului și a dificultăților cooperării fermierilor români în agricultură, investigarea rolului tehnologiilor digitale în prevenirea, detectarea și gestionarea fenomenului de *bullying* și *cyberbullying* în rândul tinerilor, studierea cauzelor migrației parentale și a impactului ei asupra educației și a sănătății mentale și fizice a copiilor lăsați în urmă sau examinarea dinamicii și a efectelor „exodului creierelor” în cazul cadrelor medicale din România. Cele mai multe dintre aceste contribuții academice includ și recomandări utile pentru decidenți și practicieni în vederea formulării de politici publice și măsuri mai eficiente și mai echitabile pentru societate, precum și diverse instrumente/tehnologii/metodologii cu grad ridicat de aplicabilitate în optimizarea activităților și sistemelor societale (spre exemplu, metodologia PIMS – Pillars of Iceberg Model Systems – pentru managementul cercetării, dezvoltării și inovării în comunitățile de cunoaștere, inovație și guvernanta participativă). Institutul a avut un aport important, de asemenea, și

la dezvoltarea cercetărilor pe teme de relevanță socială și culturală, precum dezvoltarea durabilă, cu o preocupare specială pentru problematica potențialului agriculturii ecologice și a turismului rural în stimularea acesteia, dezvoltarea personală, fenomenul Fake News sau valorile individuale și sociale fundamentale (spre exemplu, dreptatea și moralitatea, atât în relațiile interumane, cât și în relația cu animalele sau cu natura). **Recunoaștere:** cercetătorii Institutului au fost laureați, în ultimii ani, cu trei premii ale Academiei Române (Premiul „Mircea Florian”, Premiul „Vasile Conta” și Premiul „Virgil Madgearu”), trei premii de excelență în activitatea de cercetare ale Filialei Iași a Academiei Române și 18 premii PRECISI, acordate de UEFISCDI pentru articole publicate în reviste de prestigiu din fluxul științific principal internațional.

- **Institutul de Matematică „O. Mayer”:** studiile efectuate au lărgit în mod semnificativ aria de cunoaștere în domeniul ecuațiilor fizicii matematice și a cercetărilor operaționale, cu potențiale aplicații în industrie, meteorologie, știința materialelor, economie. Printre studiile cu impact semnificativ amintim: studiul ecuațiilor diferențiale stochastice cu neliniarități date de operatori de tip maximal monoton, iar rezultatele obținute au fost aplicate la mai multe tipuri de ecuații ale fizicii matematice, cum ar fi ecuațiile Navier-Stokes stochastice și ecuațiile Schrödinger stochastice; studiul unor probleme de control optimal cu aplicații în mecanica fluidelor și dinamica populațiilor; studiul unor probleme de optimizare neliniară având la bază conceptul de minimalitate Pareto cu aplicații în economie și teoria locației; studiul unor probleme matematice care derivă din elasticitatea neliniară, din studiul materialelor cu microstructură, precum și al pânzelor și plăcilor, fiind abordate, de asemenea, teorii relaxate pentru materiale cu microstructură, materiale poroase și teoria mediilor Cosserat. **Recunoaștere:** Premiul „Spiru Haret” al Academiei Române.
- **Institutul de Informatică Teoretică:** publicațiile elaborate în cadrul institutului stau la baza următoarelor resurse: Corpusul Limbii Române Contemporane, elaborat în colaborare cu Institutului de Cercetări pentru Inteligență Artificială „Mihai Drăgănescu” din București; Sistem software informațional bazat pe tehnici și metode GIS pentru editarea transcrierilor fonetice dialectale în limba română, editarea, stocarea, analiza și publicarea informațiilor dialectale; Sistem software pentru consultarea on-line a informațiilor despre dialectele Românești; Analiza și procesarea videoclipurilor de colonoscopie în timp real prin metode de *Deep Learning*; Dezvoltarea de tehnici de analiză video pentru clasificarea locomoției umane și analiza mersului cu aplicații în reabilitarea medicală; Corpusul Sunetele limbii române (SRoL) pentru analiza de prozodie și emoție transmisă prin voce; Aplicații ale modelelor bazate pe ecuații cu derivate parțiale (PDE) în procesarea imaginilor; Tehnici de procesare automată a semnalelor biomedicale pentru identificarea și clasificarea afecțiunilor cardiace; Aplicații în informatică ale structurilor cu suport finit; Tehnici de procesare a limbajului natural pentru extragerea de informații, tehnici de analiză big data aplicate textelor etc. **Recunoaștere:** premii ale Academiei Române (Premiul „Tudor Tănăsescu” în anii 2019, 2021; Premiul „Grigore Moisil” în 2022); premii ale Filialei Iași a Academiei Române (două premii pentru secțiunea științelor exacte în anul 2022, un premiu pentru secțiunea științelor exacte în anul 2023) și numeroase premii acordate de UEFISCDI pentru articole publicate în reviste de prestigiu din fluxul științific principal internațional. La aniversarea a 30 de ani de activitate, în cadrul Academiei Române, institutul a primit în anul 2020 diploma „Meritul Academic”.
- **Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov”:** publicarea unor studii de antropologie interdisciplinară și genetică în reviste cu factor de impact considerabil (*Nature, Science, Scientific Reports, Current Biology, Genome Research, Archaeological and Anthropological Sciences, Annals of Anatomy-Anatomischer Anzeiger, Proceedings of the National Academy of Sciences, Radiocarbon, Archaeometry*); editarea și publicarea unor monografii cu tematică interdisciplinară, cu impact asupra istoriei, bioantropologiei și paleomedicinei; activități de diseminare și popularizare a științei în instituții din România, segmentul vizat – copii, adolescenți și tineri. **Recunoaștere:** 7 premii PRECISI, acordate de UEFISCDI pentru articole publicate în reviste de prestigiu din fluxul științific principal internațional; Premiul de excelență al Academiei Române – Filiala Iași pentru contribuția *Raport antropologic asupra scheletelor descoperite la Smeeni*, publicată în monografia *Smeeni – Movila Mare. Monografia unui sit arheologic regăsit* și Premiul de excelență Academiei Române – Filiala Iași 2022 pentru contribuția *Cimitirul medieval de la Brad. Cercetările arheologice din anii 1963-2004*.

Capitolul 2. Analiza mediului (intern și extern) și identificarea factorilor strategici pentru dezvoltarea viitoare a cercetării științifice în structurile Academiei Române – Filiala Iași

2.1. Analiza SWOT sub aspect științific, al resurselor umane, financiar și al infrastructurii de cercetare

MEDIUL INTERN	
Puncte tari	Puncte slabe
- ARFI reunește un corp de specialiști recunoscuți pe plan național și internațional, format din membri ai Academiei Române și cercetători, organizați în 11 institute și centre de cercetare, ce desfășoară activitate de cercetare fundamentală și aplicativă și elaborează rapoarte de interes public. - Expertiza specialiștilor din cadrul ARFI acoperă următoarele domenii ale științei și culturii: informatică, matematică, geografie, antropologie, filologie, arheologie, istorie, științe juridice, filosofie, psihologie, științe biomedicale, oenologie ș.a., în care majoritatea celor implicați în activități de cercetare dețin titlul de doctor. - ARFI are personal-suport specializat în gestionarea fondurilor și patrimoniului public. Personalul care gestionează fondul de carte din bibliotecile ARFI are competențe în asigurarea resurselor informaționale necesare cercetării. - Opere esențiale pentru știința și cultura română au fost și sunt create în cadrul ARFI, care continuă o tradiție de peste șapte decenii de activitate instituțională. „Avantajul cumulat”: succesele obținute oferă baza pentru realizările din prezent și din viitor. - Rezultatele activității de cercetare desfășurate în ARFI sunt de interes pentru specialiști și pentru publicul larg, la nivel național și internațional. - ARFI este parte dintr-o rețea națională de entități interconectate (institute și centre ale Academiei Române) care colaborează în cadrul unor proiecte de mare anvergură. - Finanțarea de bază este asigurată de la bugetul de stat. ARFI deține în administrare patru sedii pe raza Municipiului Iași, dotate cu echipamente de lucru și resursele materiale necesare derulării activităților curente.	- Finanțarea de bază din ARFI asigură cheltuielile salariale, și doar în mică măsură cheltuielile materiale și de capital (investițiile). Lipsesc fondurile pentru burse/stagii de pregătire efectuate în țară sau în străinătate, cheltuieli de documentare, mobilități, taxe de participare și publicare (inclusiv la edituri și reviste din străinătate), indemnizații pentru membrii comisiilor de concurs etc. - Infrastructura actuală nu acoperă toate necesitățile. Dotările deținute sunt în mare parte obținute din fonduri extrabugetare și necesită intervenții pentru întreținere, iar resursele financiare din finanțarea de bază sunt extrem de limitate. - În cadrul ARFI sunt puțini conducători de doctorate afiliați SCOSAAR; cei afiliați acoperă doar trei dintre domeniile de cercetare specifice ARFI. - Imposibilitatea realizării unui Plan de management care să permită corelarea nevoilor cu resursele disponibile, de atras și cu rezultatele așteptate, datorită lipsei de predictibilitate a finanțării pentru cheltuieli materiale și de capital. - Absența unui compartiment de marketing pentru atragerea de fonduri și pentru diseminarea rezultatelor cercetării din ARFI, și a unei platforme de management al cercetării. - Imposibilitatea participării ARFI în calitate de partener la realizarea unor proiecte care necesită cofinanțare. - Numărul de manifestări științifice internaționale (desfășurate peste granițe) la care participă cercetătorii ARFI este redus. - Accesul dificil la informațiile online privind activitatea ARFI, din cauza utilizării limitate a limbilor de circulație internațională.

MEDIUL INTERN

Puncte tari	Puncte slabe
9. În cadrul direcțiilor prioritare pentru Academia Română, cercetătorii ARFI beneficiază de flexibilitate în stabilirea obiectivelor, a mijloacelor și a proceselor de cercetare, ceea ce asigură premisa pentru rezultate superioare. 10. ARFI are experiență în gestionarea proiectelor extrabugetare cu finanțare națională și internațională. 11. Institutele ARFI editează reviste de specialitate de prestigiu, cu continuitate. Cercetătorii ARFI publică lucrări și articole științifice în număr foarte mare, cu vizibilitate națională și internațională. 12. Informatizarea și digitalizarea. În cadrul ARFI sunt produse resurse și instrumente digitale de cercetare. 13. Cercetătorii au acces, în condiții îmbunătățite permanent, la biblioteci fizice și online de specialitate. 14. Multitudinea manifestărilor științifice la care participă cercetătorii ARFI favorizează colaborările și transferul de cunoaștere științifică. 15. ARFI se implică în derularea unor activități de transfer de cunoaștere și de formare, în colaborare cu instituții de învățământ, culturale, ONG-uri ș.a. (Academia Altfel, Școala Altfel, Noaptea Cercetătorilor Europeni, Ziua Culturii, Ziua Limbii Române). 16. La nivelul ARFI are loc un dialog deschis între angajator și angajați, inclusiv prin realizarea negocierii colective de muncă.	9. Absența unui sistem informatic integrat suport la nivelul ARFI pentru gestiunea resurselor disponibile (personal – specializări/competențe, infrastructură, surse de documentare existente, rezultate ce pot fi valorificate etc.). 10. Resursa umană este îmbătrânită. Este dificil să se asigure continuitatea activității în situații de fluctuații de personal. 11. Nu există în ARFI fișe de stabilire a indicatorilor de performanță pentru funcțiile de director de institut și de coordonator de centru. 12. Lipsa unor activități de mentorat pentru tinerii cercetători. 13. Diseminarea rezultatelor cercetării fără un control riguros pentru asigurarea protecției drepturilor de autor. 14. Birocratizarea excesivă, dată de multitudinea normelor legale aplicabile ARFI, în calitate de instituție publică finanțată de la bugetul de stat. 15. Absența unor colaborări regulate între multe dintre entitățile cu personalitate juridică din cadrul Academiei Române sau cu alte entități publice împiedică realizarea fluxurilor de lucru și schimbul de experiență.

MEDIUL EXTERN

Oportunități	Amenințări
1. ARFI, ca instituție publică finanțată integral de la Bugetul de stat, beneficiază de avantajul asigurării cofinanțării pentru finanțările din FEN, ceea ce o face atractivă pentru colaborări în implementarea unor proiecte de acest tip. 2. Activitatea de cercetare desfășurată în ARFI este de interes național, cu deschidere internațională. 3. ARFI are o poziție geo-strategică datorită căreia poate realiza studii cu privire la regiunea Moldovei cu costuri relativ reduse.	1. Crizele majore la nivel național sau internațional reduc interesul general pentru activitățile de cercetare fundamentală. 2. Subfinanțarea cronică a cercetării în România are impact negativ asupra performanței instituționale a ARFI. 3. Întârzieri în asigurarea dreptului de încasare a unor venituri extrabugetare (de exemplu, la Subcomisia monumentelor).

MEDIUL EXTERN

Oportunități	Amenințări
4. Existența unor programe de cercetare-dezvoltare-inovare cu finanțare internă și externă, la care pot aplica cercetătorii ARFI pentru atragerea veniturilor extrabugetare. 5. ARFI beneficiază de faptul că Academia Română este autonomă în ceea ce privește stabilirea criteriilor de evaluare instituțională. 6. Manifestările științifice cu participare națională și internațională sunt ocazii pentru inițierea ori aprofundarea colaborărilor extrainstituționale. 7. Posibilitatea obținerii Certificatului european de excelență în cercetare oferă oportunități de colaborare internațională. 8. Cercetarea în cadrul ARFI are impact potențial în domenii variate, incluzând mediul economic, educația, cultura, sănătatea publică. 9. Municipiul Iași este un centru academic puternic, cu universități mari, precum Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi”, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” și Universitatea de Științele Vieții „Ion Ionescu de la Brad”, de unde ARFI poate atrage / recruta tinere talente.	4. Excesiva birocratizare la nivel național, lipsa de claritate și coerență a legislației. 5. Instabilitatea politicilor naționale privind cercetarea. Întârzieri în planificarea financiară a fondurilor, ceea ce duce la lipsa de predictibilitate a finanțării de bază, dar și a competițiilor pentru proiecte finanțate din venituri extrabugetare. 6. Folosirea excesivă a indicatorilor scientometrici în evaluarea activității de cercetare conduce la abandonarea cercetărilor colective majore. 7. Libertatea cercetătorului în direcționarea propriilor interese științifice este afectată de prioritățile impuse de finanțarea extrabugetară. 8. Nivelul scăzut de participare a reprezentanților Academiei Române la elaborarea programelor de cercetare-dezvoltare și inovare naționale și internaționale. 9. Nivelul scăzut de salarizare afectează atragerea și menținerea resursei umane în cadrul ARFI. 10. Îmbătrânirea personalului de cercetare înalt specializat și scăderea numărului total de posturi duc la sărăcirea și dispariția unor domenii de cercetare de interes național și, mai cu seamă, la amenințarea drastică a continuității pe termen mediu și lung, la un nivel profesional optim, a proiectelor de cercetare majore. 11. Blocarea concursurilor, dificultățile de accesare a fondurilor naționale și internaționale extrabugetare, caracterul nepredictibil al competițiilor naționale demotivează cercetătorii. 12. Lucrările tipărite (cărți, reviste), create în cadrul ARFI sunt trimise cu întârziere sau nu se regăsesc în biblioteci din țară și din străinătate.

2.2. Factorii strategici, cu impact major asupra activității viitoare de cercetare științifică în structurile Academiei Române – Filiala Iași

2.2.1. Finanțarea publică la un nivel adecvat a obiectivelor; predictibilitatea fondurilor destinate cercetării; transparența bugetară.

În condițiile în care România își propune creșterea predictibilă a cheltuielilor publice până la 1% din PIB pentru cercetare-dezvoltare, potrivit SNCISI 2022-2027, iar *Programul strategic al Academiei Române pentru anii 2022-2026* prevede „susținerea programelor de cercetare fundamentală în cadrul entităților unicat la nivel național cu impact în dezvoltarea cunoașterii”, există un cadru pentru atingerea obiectivelor stabilite.

În plus, atragerea fondurilor extrabugetare reprezintă un deziderat, iar responsabilitatea pentru atragerea și derularea acestora revine deopotrivă conducerii ARFI și conducerii structurilor de cercetare, alături de cercetătorii implicați în proiectele respective.

Ca suport pentru inițiativele de atragere a acestor tipuri de fonduri, ARFI își propune crearea, până la finalul anului 2025, a unui compartiment de marketing care să aibă ca principale atribuții identificarea nevoilor sociale și economice, a oportunităților de finanțare pentru proiecte de cercetare care să răspundă acestor nevoi, consultarea în redactarea aplicațiilor la competiții de proiecte cu finanțare extrabugetară, diseminarea rezultatelor cercetării, inclusiv prin editarea „Buletinului informativ al ARFI”.

2.2.2. Resursa umană

Calitatea și cantitatea resursei umane sunt esențiale în activitățile desfășurate de ARFI, deopotrivă în privința corpului de cercetători și în cea a activităților suport.

Continuitatea activității de cercetare este asigurată prin atragerea din țară și străinătate a unor talente tinere și de top în ARFI. Angajarea de tineri cercetători se face prin mecanismele de recunoaștere profesională și va include stimulente pe măsura aportului angajaților la activitatea instituției.

Dezvoltarea de pachete de compensații în funcție de performanță este un mijloc obiectiv de stimulare a celor mai valoroase contribuții la activitatea instituțională (de exemplu, continuarea programului de premiere a excelenței în activitatea de cercetare științifică din cadrul ARFI, recomandarea lucrărilor meritorii, elaborate în cadrul ARFI pentru acordarea Premiilor Academiei Române ori a altor premii și distincții ș.a.).

ARFI pune la dispoziție angajaților permanent și în mod transparent oportunități de avansare în carieră, încurajând astfel implicarea profesională.

2.2.3. Infrastructura de cercetare

Infrastructura de cercetare de care dispune ARFI în prezent cuprinde arhive în format fizic și digital, baze de date (majoritatea cu acces liber, în mod excepțional și prin abonament cu plată), PC-uri, periferice, servere, programe (*software*) și site-uri instituționale, hărți, modele de studiu, instalații de producție la scară mică și dotări tehnice speciale, resurse bibliografice online, precum platforma Anelis Plus ș.a. Trebuie observat că mare parte din infrastructura de calcul și tehnica de laborator folosită în cadrul institutelor sunt uzate moral sau defecte; că funcționarea fără sincope a sistemului bibliotecar integrat Aleph depinde de mentenanța prin serviciu extern, care nu a fost deocamdată achiziționat deoarece este foarte costisitor; că spațiile de cercetare ale ARFI necesită cheltuieli de întreținere mari sau, în unele cazuri, investiții pentru consolidare ori refacere.

În perioada 2023-2028, infrastructura de cercetare va fi îmbunătățită spre a răspunde provocărilor *Open Science*, dar și pentru a susține cercetarea fundamentală și proiectele de frontieră, precum și pentru a oferi servicii de educare, expertizare și certificare de cea mai bună calitate.

ARFI va spori, în limita fondurilor obținute prin credite bugetare și prin atragerea de fonduri extrabugetare, alocările de fonduri pentru facilități suplimentare, de felul celor enumerate în Regulamentul UE, nr. 651/2014 al Comisiei Europene, din 17 iunie 2014, pentru a susține cercetarea de vârf. Având în vedere faptul că adoptarea pe scară extinsă a noilor tehnologii informaționale în munca de cercetare este un factor care influențează semnificativ rezultatele obținute, ARFI va crește investițiile în infrastructura de cercetare, va alocă resurse pentru dotări tehnice, pentru consumabile și pentru lărgirea accesului la bazele de date internaționale.

2.2.4. Transferul de cunoaștere către mediul privat și către societate

ARFI aderă la viziunea de ansamblu a SNCISI 2022-2027 și a Strategiei Academiei Române privind susținerea cercetării prin creșterea componentei de marketing și intensificarea transferului de cunoaștere.

Pentru facilitarea transferului de cunoaștere către mediul privat și societate, vor fi realizate proiecte de cercetare, dezvoltare, inovare, în parteneriat cu firme din mediul privat sau cu ONG-uri. Vor fi alocate resurse, atrase prin proiecte cu finanțare extrabugetară, pentru diseminarea și promovarea oportunităților de creștere socială și economică prin colaborarea între cercetare și mediul economic privat.

2.2.5. Colaborarea internațională

Construirea de parteneriate cu instituții de cercetare străine poate îmbunătăți accesul cercetătorilor ARFI la schimburi de experiență cu specialiști din aceste instituții, la crearea unor parteneriate în vederea participării la competiții și derulării de proiecte finanțate din fonduri europene. Atât universitățile și institutele de tip academic din străinătate, cât și entitățile din mediul privat, axate pe cercetare sau pe educație, ne pot fi partenere. Astfel, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” are în vedere încheierea unor acorduri de colaborare instituțională cu institute europene ori emergente din cadrul EFNIL, pentru a asigura cadrul necesar accesului la expertiza acestora privitoare la politicile lingvistice și colaborărilor în această direcție.

Cercetătorii ARFI primesc un punctaj stimulat, în evaluarea individuală, pentru publicarea în străinătate a rezultatelor cercetării și pentru proiectele depuse spre evaluare la competițiile interne și internaționale, care presupun colaborarea cu parteneri externi.

2.2.6. Interdisciplinaritatea

Proiectele de cercetare interdisciplinară nu le pot înlocui pe cele strict specializate, dar pot funcționa în paralel și uneori în completarea acestora. Interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea, multidisciplinaritatea sunt piste de lansare pentru inovație.

ARFI încurajează colaborările între diferite departamente și domenii pentru a aborda eficient provocările complexe ale societății. Un exemplu concret este colaborarea dintre Institutul de Informatică Teoretică și Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” în derularea unor proiecte de digitalizare a resurselor lingvistice românești, precum cele privind *Noul Atlas lingvistic pe regiuni – Moldova și Bucovina* sau *Dicționarul limbii române*.

2.2.7. Etica și integritatea cercetării

ARFI descurajează și sancționează abaterile de la etica și integritatea cercetării, indiferent la ce nivel ierarhic s-ar produce acestea. Se organizează cel puțin anual instructaje și se iau permanent măsuri de popularizare în rândul cercetătorilor a celor mai recente prevederi legislative, modele de bune practici și cutume internaționale privind drepturile de autor, raporturile cu sursele, originalitatea demersurilor și probitatea metodologiilor aplicate.

2.2.8. Diversitate și incluziune

Un factor strategic care a căpătat recent tot mai mare importanță este promovarea diversității și a incluziunii. În ARFI ponderea decizională este de cel puțin o treime pentru fiecare gen; de pildă, dintr-o comisie cu o componență majoritar masculină va face parte cel puțin o treime femei, iar nu mai puțin decât atât, și invers, dintr-o comisie preponderent feminină va face parte și cel puțin o treime bărbați, iar nu mai puțin decât atât. Desigur, acest deziderat rămâne limitat de resursele umane disponibile, atunci când este vorba despre colective mici. Diversitatea presupune și alte criterii decât cel de gen, criterii care pot fi avute în vedere în funcție de

circumstanțe. Viziunea care structurează această abordare strategică este în același timp umanistă și pragmatică, conducând la o eficientizare a activității prin integrarea unor perspective multiple, care favorizează adoptarea celor mai bune decizii.

Performanțele politicii de cercetare a ARFI vor crește prin adoptarea *Cartei europene a cercetătorilor*, a *Codului de conduită privind recrutarea cercetătorilor* și a *Declarației de la Bonn privind libertatea academică*, precum și prin asigurarea de măsuri pentru îndeplinirea recomandărilor Comisiei Europene privind valorizarea rezultatelor de cercetare și pentru respectarea principiilor-cadru ale UE privind cariera și egalitatea de gen în cercetare.

2.3. Principii și metode de promovare, de creștere a vizibilității activităților de cercetare și de comunicare cu beneficiarii acestora

2.3.1. Principii ale prezentării și promovării rezultatelor cercetării:

1. **Transparența și deschiderea.** Comunicarea deschisă și transparentă a rezultatelor activității de cercetare asigură îmbunătățirea încrederii în rezultatele obținute. În această direcție se înscrie publicarea rezultatelor într-un mod clar și ușor de urmărit pe paginile web ale ARFI, ale institutelor și ale revistelor proprii. Prezența cât mai consistentă a informațiilor privind rezultatele cercetării din ARFI pe diverse platforme de socializare vizează deschiderea către publicul larg.
2. **Accentul pus pe relevanța și utilitatea rezultatelor.** Maniera de prezentare a rezultatelor cercetării subliniază contribuțiile semnificative în domeniul respectiv și utilitatea acestora pentru comunitatea științifică și pentru societate în ansamblu. În formularea temelor și a proiectelor de cercetare se va ține seama de relevanța și utilitatea rezultatelor cercetării la nivel identitar, social, economic.
3. **Adaptarea la audiență.** O parte dintre cercetările desfășurate în cadrul ARFI, respectând toate rigorile academice, au particularități care permit diseminarea publică a unor aspecte ale acestora. Institutele și centrele ARFI care derulează astfel de proiecte asigură accesul public la cunoaștere prin diseminare online și prin manifestări specifice, prilejuite de Ziua Culturii Naționale, Ziua Limbii Române, Noaptea Cercetătorilor Europeni, programul ARFI „Academia Altfel” ș.a.
4. **Evidențierea impactului.** Scoaterea în evidență a modului în care cercetarea din cadrul ARFI a condus la îmbunătățiri în viața oamenilor sau în domeniile științifice abordate contribuie la o mai bună percepție socială a rolului cercetătorilor. Promovarea, prin intermediul mijloacelor mass-media analogice și digitale, a importanței și utilității rezultatelor cercetării va contribui la creșterea impactului acestora în societate.
5. **Integrarea tehnologiei.** Platforme specifice și tehnologii moderne sunt utilizate pentru a face accesibile rezultatele cercetării pentru o audiență cât mai largă (de exemplu, corpusul CoRoLa, atlasele lingvistice, sistemele informatice pentru editarea asistată de calculator și publicarea planșelor atlaselor lingvistice, baze de date cu imagini, corpusul lexicografic CLRE etc.).

2.3.1. Metode de asigurare a unei bune vizibilități a rezultatelor cercetării:

1. **Prezența în publicații științifice de prestigiu.** Publicarea în reviste de specialitate cu factor de impact ridicat sau clasificate Q1 și Q2, în reviste CNCS A și B, sau la edituri CNCS A și B (potrivit indicatorilor de performanță din anexă) este modul principal de a împărtăși

rezultatele cercetării cu comunitatea academică și de a obține recunoaștere din partea acestei comunități (cuantificabilă, de regulă, prin numărul de citări).

2. **Adoptarea bunelor practici privind știința deschisă și accesul liber.** Crearea, până în 2025, a unei platforme ARFI de management al cercetării care să asigure accesul deschis la rezultatele cercetării și, acolo unde este cazul, cu acces liber la utilizarea bazelor de date.
3. **Manifestări științifice.** Organizarea de conferințe internaționale, colocvii, simpozioane, mese rotunde, ateliere și alte evenimente similare oferă deosebite oportunități de a promova cercetarea și de a intra în contact cu alți cercetători interesați de aceleași domenii. Vor fi organizate, în continuare, manifestările anuale reprezentative pentru fiecare structură de cercetare din cadrul ARFI, multe dintre acestea organizate în parteneriat cu instituții din țară și din străinătate sau cu ONG-uri și vor fi încurajate manifestările științifice internaționale, în cadrul cărora vor fi puse în valoare temele de interes național.
4. **Colaborări și parteneriate.** Colaborarea cu alte instituții de cercetare, cu diverse organizații non-profit și companii din mediul de afaceri este un mijloc important pentru a împărtăși expertiza și a extinde rețelele de comunicare existente sau de a crea altele noi. Vor fi continuate colaborările cu instituții din străinătate și din țară (cf. *supra*, cap. 1.4.) și vor fi încheiate noi acorduri de colaborare cu instituții care fac parte din organizații științifice internaționale.
5. **Comunicarea online.** Crearea unui „Buletin informativ al ARFI” și utilizarea mijloacelor din rețelele de socializare pentru asigurarea dialogului între ARFI și beneficiarii rezultatelor cercetării.
6. **Media sociale.** Platformele de socializare (ResearchGate, LinkedIn, Facebook, Instagram etc.) sunt utilizate pentru a distribui informații despre cercetarea ARFI, pentru a facilita conectarea cu alți cercetători și pentru a atrage atenția asupra rezultatelor ARFI.
7. **Comunicarea prin limbaj simplificat.** Metoda de adaptare la o largă audiență este comunicarea în mass-media sau online a rezultatelor cercetării printr-un limbaj accesibil, adaptat publicului larg.
8. **Campaniile de presă.** Crearea unui compartiment de marketing sau stabilirea de parteneriate cu entități specializate pe comunicare pentru a redacta comunicate de presă și pentru a promova cercetarea în mass-media sau alte entități dedicate cercetării.
9. **Comunicarea vizuală.** Sunt folosite roll-upuri, bannere, postere și alte elemente grafice, diagrame și alte elemente vizuale pentru a ilustra și a prezenta într-o manieră cât mai atractivă rezultatele cercetării ARFI.

2.3.1. Comunicarea eficientă cu beneficiarii se face prin:

1. **Educație și formare:** Organizarea de evenimente de formare și școli de vară contribuie la educarea publicului și la promovarea cercetării în comunitate (de exemplu, programul ARFI „Academia Altfel”, Ziua porților deschise, Ziua Limbii Române, Ziua Culturii Române, Noaptea Cercetătorilor Europeni, Noaptea Bibliotecarilor etc., cu atragerea elevilor de liceu din anii terminali sau a studenților la astfel de evenimente). Echipe de comunicare formate din cercetători ARFI se deplasează în școli și licee, spre a disemina informații despre activitatea și rezultatele institutelor de cercetare.
2. **Organizarea de evenimente științifice în parteneriat** cu alte instituții de cultură și administrative ieșene sau din țară. În astfel de parteneriate vor fi atrase în viitor și entități din mediul privat. Deja există exemple de bune practici: manifestările organizate în cadrul

proiectului H2020 *CITIES 2030 – Co-creating resilient and sustainable food systems towards FOOD2030*, sau cele prilejuite de Ziua Limbii Române (2022, 2023).

3. **Crearea unui „Buletin informativ al ARFI” online**, care să difuzeze, în timp real, informații despre activitatea și rezultatele ARFI; prin paginile create în diverse rețele de socializare se asigură dialogul direct cu publicul larg.

2.4. Principii și metode de identificare a unor noi subiecte sau teme de cercetare științifică și de constituire a unor posibile alianțe strategice

Vor fi identificate noi subiecte sau teme de cercetare științifică, utilizându-se următoarele principii și metode:

- 2.4.1. **Identificarea problemelor și a nevoilor mediului social și economic românesc** va fi considerată principala provocare a cercetării în perioada strategiei. Identificarea acestor probleme și nevoi se va face prin analizarea tendințelor actuale, prin studii statistice, studii de piață, sondaje de opinie, activități de tip „citizen science” (participarea cetățenilor în definirea/redefinirea agendei strategice de cercetare, la colectarea datelor, răspunsul acordat de aceștia în calitate de beneficiari).
- 2.4.2. **Analiza literaturii de specialitate pentru identificarea lacunelor ori a chestiunilor nerezolvate** din diversele domenii de cercetare și dezvoltarea unor direcții de cercetare deja existente. Accesul la bazele de date internaționale pus la dispoziție de Academia Română prin abonamente reprezintă o oportunitate care merită să fie mai bine valorificată. Va fi folosită metoda brainstormingului în cadrul unor seminare științifice ale ARFI, prin care vor fi identificate teme de cercetare inovative, de frontieră sau teme prin care să fie soluționate problemele și nevoile societale. Vor fi definite proiecte interdisciplinare și se vor căuta surse de finanțare extrabugetară pentru derularea acestora.
- 2.4.3. **Colaborarea între structurile de cercetare ale ARFI și colaborarea ARFI cu parteneri din țară și din străinătate** va facilita derularea unor proiecte de cercetare inovative, în plan național și internațional, precum cele de tip consorțiu, finanțate prin acțiuni de tip ERC, MSCA, Clusters ori cele de tip parteneriate Orizont Europa. Vor fi reactivate / organizate seminare științifice în cadrul ARFI, desfășurate in situ sau online, prin intermediul cărora cercetători din două sau mai multe structuri de cercetare ARFI să pună în dezbatere subiecte de cercetare de frontieră ori de soluționare a problemelor societale și să identifice teme pentru proiecte comune. Vor fi întărite și extinse relațiile de colaborare instituțională cu marile universități din regiunea Moldovei și din țară, în vederea valorificării parteneriatelor prin proiecte de tip consorțiu. În plus, relațiile internaționale, existente la nivelul fiecărei structuri de cercetare din cadrul ARFI, vor putea fi împărtășite la nivelul structurilor ARFI și vor fi încheiate acorduri de colaborare cu noi parteneri din străinătate, prin proiectele interdisciplinare finanțate din fonduri europene ori din alte surse din străinătate.

Capitolul 3. Obiective strategice ale ARFI

ARFI își propune să continue în perioada 2023-2028 realizarea, prin intermediul obiectivelor specifice ale structurilor de cercetare susținute de structurile dedicate activităților suport, a următoarelor **obiective generale**:

3.1. Obiective generale

OG.1 Dezvoltarea cercetărilor în științele umaniste, cu accent pe lucrări de referință în lingvistică, literatură, arheologie, istorie și cultură, filosofie;

OG.2 Dezvoltarea cercetărilor în științele socio-economice în contextul provocărilor contemporane;

OG.3 Dezvoltarea cercetărilor în științele exacte, cu accent pe informatică, științe tehnice, științe ale vieții și Pământului;

OG.4. Elaborarea și implementarea acțiunilor suport pentru eficientizarea cercetării științifice, a managementului resurselor financiare și umane, diseminarea și valorificarea rezultatelor;

OG.5 Dezvoltarea resurselor umane de înaltă calificare prin programe de doctorat, de studii postdoctorale și specializări la institute de profil din România și din state avansate științific;

OG.6 Oferirea de expertiză științifică de înaltă calitate în domeniile specifice ARFI, atât partenerilor din țară și străinătate, cât și pentru rezolvarea unor probleme ale culturii, educației și mediului socio-economic din regiunea Moldovei.

Pentru perioada de implementare a strategiei, ARFI își propune următoarele ținte (ordonate cronologic), prin care să asigure atingerea obiectivelor de mai sus:

1. Soluționarea afilierii la ARFI a tuturor cercetătorilor până la finalul anului 2023.
2. Inițierea și dezvoltarea de parteneriate cu centre de cercetare din România, Republica Moldova și state avansate din punct de vedere științific, începând cu 1 ianuarie 2024.
3. Comunicare internă între angajații ARFI, cu scopul de a asigura cunoașterea specificului și a particularitățile de lucru ale corpului de cercetători și ale activităților administrativ-economice de gestionare a resurselor ARFI etc., cel puțin trimestrial, din ianuarie 2024
4. Redactarea *Manualului de identitate al ARFI*, până la sfârșitul trimestrului I din 2024.
5. Actualizarea / redactarea Strategiilor de dezvoltare instituțională și a Planurilor Strategice ale structurilor de cercetare ARFI, în concordanță cu Strategia de Dezvoltare Instituțională și cu Planul Strategic ale Academiei Române – Filiala Iași 2023-2028, până la sfârșitul lunii ianuarie 2024.
6. Creșterea implicării în atragerea de resurse umane, materiale și financiare, pentru a asigura baza necesară atingerii obiectivelor instituționale stabilite, atât prin finanțarea de bază, cât și prin veniturile extrabugetare. În acest sens toți șefii structurilor din organigrama ARFI vor dispune măsuri pentru implicarea și motivarea întregului personal din subordine pentru identificarea și depunerea anuală a unor cereri de finanțare în procent de cel puțin 20% din numărul posturilor de cercetare din schema de personal și asigurarea consilierii de specialitate de către personalul aparatului tehnic, atât în faza de scriere a cererilor de finanțare, cât și în faza implementării proiectelor, începând cu 1 ianuarie 2024.
7. Publicarea „Buletinului informativ al ARFI”, după normele jurnalismului digital, în care vor fi făcute publice rezultatele mai importante ale cercetării, manifestările științifice

- viitoare, precum și ofertele de expertiză științifică de înaltă calitate ale structurilor de cercetare ARFI, până la finalul anului 2024.
8. Identificarea de soluții pentru susținerea financiară a proiectului de execuție faza DALI deținut, în vederea realizării cât mai rapide a lucrărilor de reparații capitale la corpul vechi al clădirii cu sediul în Iași, Str. Codrescu, nr. 2, aflat în grad avansat de degradare (pereți crăpați, infiltrație de apă în beci, ceea ce duce la degradarea încăperilor de la parter; acoperișul este din materiale ușor inflamabile și prezintă multiple crăpături), începând cu primul semestru al anului 2024.
 9. Implementarea unui număr suficient de cursuri de formare pentru personalul de cercetare și suport, având în vedere dezvoltarea abilităților transversale, începând cu al doilea trimestru al anului 2024.
 10. Crearea, până în februarie 2024, a unui Colegiu director, pentru consolidarea instituțională și pentru asigurarea dialogului și a colaborărilor interne, bazat pe principiile colegialității, alcătuit din directorii și coordonatorii structurilor de cercetare ale ARFI, coordonat prin rotație, pentru 6 luni, de un membru, cu următoarele atribuții: implementarea strategiei, inițierea și derularea de proiecte de cercetare interdisciplinare ori de dezvoltare a capacității instituționale, monitorizarea și evaluarea îndeplinirii Planului Strategic prin întruniri semestriale, la care vor fi invitați reprezentanții conducerii ARFI și ai compartimentelor administrative, formularea de propuneri și recomandări în vederea atingerii Țintelor stabilite în prezenta strategie.
 11. Continuarea și revitalizarea seminarelor științifice, desfășurate în format fizic și online, în fiecare institut / centru și inițierea unor seminare interdisciplinare, la nivelul structurilor ARFI, pentru dezbateră și soluționarea unor probleme teoretice, pentru redactarea de propuneri de proiecte (interdisciplinare) ș.a., din 2024.
 12. Elaborarea și implementarea unui *Plan de egalitate de gen* și aderarea la *Codul de conduită pentru recrutarea cercetătorilor*, până în 2024.
 13. Creșterea numărului de cercetători / de lucrări care beneficiază de voucherele puse la dispoziție prin Anelis Plus, din 2025.
 14. Implementarea indicatorilor de performanță în evaluarea individuală și instituțională potrivit Anexei SDI-ARFI 2023-2028, începând cu 1 ianuarie 2025.
 15. Derularea a cel puțin cinci proiecte de cercetare interdisciplinară pe an, fie cu finanțare extrabugetară, fie incluse în teme de plan colective, începând cu anul 2025.
 16. Creșterea, începând cu anul 2025, a numărului mediu de luni de stagii de documentare / pe cercetător / pe an cu cel puțin 25% față de anul 2022.
 17. Digitalizarea procedurilor privind monitorizarea și evaluarea performanțelor cercetătorilor din ARFI printr-o platformă de management al cercetării, bazată pe o colecție de date unitare, până la finalul anului 2025.
 18. Crearea unui compartiment de marketing, până în 2025, care să aibă ca principale atribuții identificarea oportunităților de finanțare pentru proiecte de cercetare care să răspundă nevoilor din cercetare și din mediul social și economic, consultarea în redactarea aplicațiilor la competiții de proiecte cu finanțare extrabugetară, popularizarea rezultatelor cercetării.
 19. Creșterea investițiilor în infrastructura de cercetare, alocarea de resurse pentru dotări tehnice, pentru consumabile și pentru lărgirea accesului la bazele de date internaționale, proporțional cu alocările bugetare și în funcție de sumele atrase din surse externe, din semestrul I al anului 2025.
 20. Crearea cadrului și a instrumentele necesare transferului de cunoaștere, până în 2025.
 21. Inițierea procesului de aderare la *Carta europeană a cercetătorilor*, din 2026.
 22. Crearea unui registru al facilităților de cercetare, accesibil tuturor cercetătorilor ARFI, până la finalul primului semestru al anului 2026.

23. Achiziționarea pachetului de mentenanță a sistemului bibliotecar integrat Aleph din credite bugetare și cotă parte din regia proiectelor extrabugetare, până la finalul primului semestru al anului 2026.
24. Dublarea numărului de reviste ale ARFI indexate Web of Science, SCOPUS ori clasificate CNCS A față de situația din 2022, până la finalul anului 2027.
25. Creșterea numărului de articole indexate Web of Science, de la 0,78 (media ARFI din 2022), la 1 articol în medie pe cercetător / an, pe total ARFI, până la finalul anului 2027.
26. Creșterea numărului de cercetători, în domeniile cele mai stringente, cu același ritm anual de 7%, prevăzut la nivel național în SNCISI, până la finalul anului 2027.
27. Implementarea principiilor *Open Science* din semestrul al II-lea al anului 2024.
28. Implicarea în patru proiecte de tip consorțiu sau parteneriate, finanțate prin acțiuni de tip ERC, MSCA, Clusters sau Orizont Europa, până la finalul anului 2028.
29. Creșterea numărului de conducători de doctorate și a numărului de doctoranzi din cadrul ARFI cu 50 % față de situația din 2022, până la finalul anului 2028.
30. Creșterea, până la finalul anului 2028, a numărului de stagii de specializare la institute de cercetare din țară și din străinătate (din state avansate științifice) cu cel puțin 25 % față de anul 2022.
31. ARFI devine un hub academic pentru idei și metode inovatoare, până la finalul anului 2028.
32. Asigurarea implementării la termen a *Programului de dezvoltare a sistemului de control intern managerial al ARFI*, din 30.03.2023, elaborat de Comisia de Monitorizare a SCIM-ARFI, permanent, urmărind respectarea termenelor stabilite prin *Programul de dezvoltare a SCIM-ARFI*.
33. Continuarea programelor de diseminare și dialog extern – programul „Academia Altfel – Școala Altfel”, evenimente dedicate unor sărbători naționale precum „Ziua Culturii Române”, „Ziua Limbii Române”, proiecte, activități, acțiuni realizate în baza acordurilor de colaborare instituțională, încheiate cu instituții din țară și din străinătate, permanent, în funcție de parteneriatele încheiate cu terți

Implementarea SDI-ARFI 2023-2028 se bazează pe următoarele principii și deziderate: promovarea excelenței în crearea de cunoștințe; inovarea; creșterea impactului asupra societății; popularizarea rezultatelor cercetării; respectarea standardelor înalte de etică, parte dintre ele deja puse în practică.

3.1.1. Promovarea excelenței în crearea de cunoștințe. Obiectivele generale ale ARFI au la bază premisa că cercetarea fundamentală și avansată reprezintă nucleul creării de cunoștințe. Cercetătorii, prin activitățile lor în cadrul unor programe și proiecte gestionate de ARFI, dezvoltă teorii și paradigme pentru explicarea fenomenelor observate și orientarea cercetărilor viitoare. După o revizuire riguroasă și procesul de *peer review*, rezultatele cercetării sunt publicate sub formă de cărți de autor, volume tematice colective, dicționare, enciclopedii, articole științifice etc. la edituri naționale și internaționale sau în reviste de specialitate.

În domeniul cercetării academice, institutele și centrele de cercetare ARFI adoptă abordări interdisciplinare prin colaborarea eficientă între ele. Unul dintre obiectivele principale ale acestei abordări este colaborarea în proiecte majore între diferite structuri de cercetare, cu un impact sporit asupra domeniilor economic, social și cultural. În plus, pentru a stimula schimbul de idei și experiență, se promovează colaborarea cu instituții de cercetare și specialiști din alte centre academice din România și din străinătate, în special din state avansate din punct de vedere științific. Experiența din proiectul H2020, *CITIES 2030 – Co-creating resilient and sustainable food systems towards FOOD2030* creează premisele pentru repetarea unor

experiențe similare în viitor, prin implicarea mai multor cercetători din cadrul ARFI în accesarea și derularea unor astfel de proiecte.

Prin stabilirea și urmărirea obiectivelor sale, ARFI vizează atingerea și menținerea unui nivel de excelență în cercetarea științifică, în conformitate cu tendințele internaționale actuale în evaluarea calității. Aceasta presupune angajarea și motivarea cercetătorilor de vârf, crearea de centre de excelență și asigurarea unui mediu propice pentru cercetarea de înaltă performanță prin alocarea resurselor adecvate. Ca etapă pregătitoare și cu caracter formator, vor fi organizate (în continuare) serii de seminare de specialitate periodice, care vor avea în vedere dezbaterea sau rezolvarea unor probleme, coordonate de un specialist în problema respectivă, cu participarea echipelor care vor soluționa problema, deschise publicului interesat, studenților, colaboratorilor. Seminarele vor fi promovate prin mijloace mass-media și prin rețelele de socializare, pentru a asigura o cât mai largă diseminare.

3.1.2. Inovarea în cercetare. Continuând tradiția deja stabilită la institutele și centrele sale de cercetare, ARFI își propune să fie un hub academic pentru idei și metode inovatoare, recurgând la:

- *abordări interdisciplinare* (inovația trans-sectorială rezultă din colaborarea dintre domenii distincte, unde cercetătorii contribuie cu perspective și competențe unice, precum proiectul H2020 *CITIES 2030 – Co-creating resilient and sustainable food systems towards FOOD2030*);
- *utilizarea tehnologiilor avansate* (utilizarea tehnologiilor emergente, cum ar fi instrumentele de analiză a datelor masive și simulările computerizate, pentru a accelera procesul de cercetare și a facilita realizarea de descoperiri noi, precum proiectele derulate în colaborare de institute ale ARFI în domeniul umanioarelor digitale);
- *colaborarea internațională* (care permite ARFI să obțină resurse și să atragă experți din întreaga lume, stimulând astfel inovația și schimbul de cunoștințe), precum cele din cadrul Comisiei UNESCO pentru salvagardarea patrimoniului imaterial ori cele din cadrul EFNIL;
- *transferul de tehnologie și comercializarea descoperirilor* (transformarea rezultatelor cercetării în produse sau servicii cu potențial de beneficii pentru societate și economie, prin valorificarea brevetelor, de exemplu);
- *finanțare și resurse* (investițiile, atât din partea sectorului public, cât și a celui privat, joacă un rol crucial în stimularea inovației în cercetarea științifică; vor fi atrase fonduri extrabugetare, naționale și europene).

3.1.3. Promovarea cercetării interdisciplinare. Realizată prin intermediul proiectelor comune și prin colaborarea dintre structurile de cercetare ale ARFI, această direcție de activitate se va concentra asupra organizării în comun a minimum două conferințe și evenimente interdisciplinare anual, contribuind astfel la schimbul de cunoștințe și abilități științifice între diferite domenii. Anual, ARFI își propune derularea a cel puțin cinci proiecte de cercetare interdisciplinară, fie cu finanțare extrabugetară, fie incluse în teme de plan colective. Un exemplu de bune practici este organizarea, în parteneriat, a colocviilor Consorțiului de Informatizare pentru Limba Română (ConsILR) și colaborarea cercetătorilor din domeniul tehnologiei limbajului cu cei din domeniul filologiei în proiecte de cercetare finanțate de la buget ori din fonduri extrabugetare (proiectele eDTLR, NALR-MB, DeLoRo).

3.1.4. Creșterea performanțelor profesionale. Acest deziderat rezultă din necesitatea de a garanta un nivel excepțional de performanță științifică prin raportări periodice. Conform

SNCISI 2022-2027, se urmărește creșterea calității producției de cunoaștere. La nivelul ARFI, ne propunem creșterea proporției articolelor aflate în top 10% cele mai citate cu minimum 2% până în 2028.

Totodată, ARFI își asumă obiectivul din SNCISI 2022-2027 privind creșterea numărului de articole indexate Web of Science, de la 0,78 (media ARFI din 2022), la, în medie, 1 articol pe cercetător / an, până în 2027.

Publicarea, pe perioada derulării strategiei, a unor volume rezultate în urma cercetărilor din proiectele fundamentale ale Academiei Române privitoare la limbă, literatură, istorie și cultură.

Pe parcursul implementării SDI-ARFI 2023-2028, structurile de cercetare componente ARFI vor menține utilizarea unui sistem complex de indicatori de performanță pentru evaluarea cercetării, aplicați din anul 2025, care ia în considerare atât aspecte scientometrice naționale și internaționale, cât și implicațiile economice, sociale și culturale ale activităților. Acest sistem de evaluare, structurat pe trei niveluri de calitate și adaptat la particularitățile celor trei mari domenii (științe exacte, științe sociale și economice, științe umaniste), include următorii indicatori generali: 1) publicarea rezultatelor cercetării în reviste și la edituri de prestigiu specifice fiecărui domeniu; 2) publicarea de reviste științifice proprii; 3) editarea de serii tematice proprii; 4) participarea cercetătorilor ARFI în colegii de redacție ale unor reviste sau ale unor serii tematice naționale și internaționale; 5) organizarea de reuniuni științifice naționale și internaționale; 6) participarea la reuniuni științifice naționale și internaționale; 7) atragerea de fonduri pentru cercetare prin proiecte naționale și internaționale; 8) formarea tinerilor cercetători, în cadrul programelor de doctorat și de studii postdoctorale; 9) dezvoltarea de servicii, tehnologii și produse cu impact economic, social și cultural; 10) implicarea cercetătorilor ARFI în comisii, consilii și grupuri de lucru ale autorităților publice la nivel național și internațional; 11) prezența în foruri naționale și internaționale de evaluare a calității cercetării; 12) obținerea de premii, distincții științifice și burse naționale și internaționale.

Institutele și centrele de cercetare utilizează indicatori specifici domeniului științific, conform Anexei 1, *Indicatori de performanță folosiți la evaluarea activităților de cercetare la ARFI*, ca parte integrantă din SDI-ARFI 2023-2028.

3.1.5. Creșterea calitativă a poziționării în clasamentele internaționale și naționale a revistelor de specialitate ale ARFI, în vederea accederii în Web of Science și SCOPUS.

3.1.6. Implementarea *Open Science*. După cum se arată în SNCISI, „nivelul publicării cu acces liber a datelor provenite din cercetare este unul foarte scăzut, în condițiile unei slabe stimulări prin regulile de finanțare, ale subdezvoltării infrastructurii de date de cercetare dedicate și ale nivelului scăzut de cunoaștere a acestor practici la nivelul organizațiilor de cercetare”. ARFI va răspunde la această provocare prin măsuri de creștere a cantității de informație științifică publicată cu acces liber, prin integrarea în Cloudul European pentru Știința Deschisă (EOSC) sau în platformele disciplinare relevante (termen: activitățile de aderare se vor realiza începând cu anul 2024). ARFI încurajează publicarea rezultatelor cercetării la edituri și în reviste de înaltă calitate. De asemenea, vor fi valorificate oportunitățile voucherelor puse la dispoziție de edituri, prin Anelis Plus, fondurile ce pot fi oferite de ARFI pentru aceasta acțiune și mai ales criteriile de atribuire a acestui sprijin financiar. Va fi încurajată frecventarea cursurilor, seminarelor și a altor forme de informare oferite pentru acest subiect de Anelis Plus, CNCSIS și de instituții europene.

ARFI își propune să implementeze în următorii ani mai multe inițiative specifice *Open Science* (modelul european <https://www.unesco.org/en/open-science/about?hub=686> aplicat <https://www.open-science.ro/resurse/cartea-alba-a-tranzitiei-catre-stiinta-deschisa-2023-2030>), prin care se urmărește facilitarea accesului comun la rezultatele cercetării. Acest lucru

presupune, mai ales, diseminarea rezultatelor cercetării prin publicații care aplică principiul *Diamond Open Access*. În plus, pentru științele umaniste și sociale și economice, la nivelul ARFI se va urmări distribuirea cărților de autor și a volumelor colective către biblioteci academice din România și străinătate. De asemenea, în acord cu principiile *Open Science*, cercetătorii vor fi încurajați să dezvolte practici de acces timpuriu la rezultatele cercetării prin asigurarea accesului deschis la preprinturi, dar și la lucrările publicate (în platforma ARFI și, pentru filologie și literatură, în platforma SoLiRom). Se va urmări respectarea principiilor FAIR prin oferirea de acces, acolo unde este posibil și cu respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, la seturile de date brute rezultate în urma cercetărilor desfășurate în cadrul ARFI.

Un alt obiectiv prioritar va consta în strângerea relațiilor cu mediul universitar și susținerea educației științifice formale și informale, cu scopul de a facilita integrarea rezultatelor cercetării în acțiuni de educare și formare la nivelul întregii societăți. Spre exemplu, din programa universitară fac parte stagiile de practică de specialitate pentru modulele Licență și Master. Structurile de cercetare din cadrul ARFI pot oferi cadrul pentru inițierea studenților în diverse activități specifice, pentru a le dezvolta competențe și aptitudini care să îi pregătească pentru o posibilă carieră în cercetare. Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide” are o experiență pozitivă în acest domeniu, prin convențiile semnate, în ultimii trei ani, cu Facultatea de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și Facultatea de Litere de la Universitatea „Transilvania” din Brașov. Un alt exemplu de bune practici este colaborarea Institutului de Istorie „A. D. Xenopol” și a Institutului de Arheologie cu Facultatea de Istorie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

3.1.7. Creșterea impactului asupra societății. Prin specificul lor, consolidat de decenii de experiență și în conformitate cu actele fundamentale de organizare și funcționare a Academiei Române, institutele și centrele de cercetare ARFI au un impact semnificativ asupra mediului cultural și economic din România. În următorii ani, acestea vor continua programele și proiectele lor esențiale pentru studierea și promovarea limbii și literaturii române, precum și a istoriei naționale. Aceste eforturi includ publicarea de colecții documentare de referință referitoare la istoria României, elaborarea de dicționare și atlase lingvistice, alcătuirea de repertorii arheologice, elaborarea de manuale și ghiduri turistice ș.a., lucrări care au demonstrat deja un impact semnificativ asupra politicilor educaționale și culturale la nivel regional și național.

În domeniul științelor sociale și economice, se urmărește prioritizarea programelor de cercetare care pot oferi soluții la problemele generate de decalajele de dezvoltare dintre Moldova și alte regiuni ale României, de criza demografică, de situația diasporei românești (cu preponderență pentru persoanele originare din județele din partea de est a țării), și pentru a depăși inechitățile determinate de apartenența etnică sau de gen.

În ceea ce privește impactul social și economic al cercetărilor din domeniul științelor exacte de la ARFI, acestea se concentrează în special pe furnizarea de soluții pentru digitalizarea sectorului public, implementarea inteligenței artificiale, îmbunătățirea calității vieții și a stării de sănătate a populației, precum și pe consolidarea tradițiilor în viticultură și vinificație.

Pentru a implementa rezultatele cercetării, ARFI se va implica în procesul de luare a deciziilor de către factorii administrativi, la nivel local, regional și național, prin furnizarea de expertiză științifică și consultanță și în domeniile sale de competență, în continuarea bunelor practici din cadrul unor institute precum Institutul de Arheologie, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, Institutul de Oenologie, Institutul de Științe Socio-Umane „Gheorghe Zane”, Centrul de Cercetări Geografice, Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov”, Centrul de Cercetări Biomedicale.

Structurile de cercetare ARFI vor fi încurajate să colaboreze cu sectorul privat.

3.1.8. Popularizarea rezultatelor cercetării. Pe lângă diseminarea rezultatelor prin mijloace specifice fiecărui domeniu și punerea lor în practică în plan social și economic, în implementarea politicii de *Open Science*, cercetătorii de la institutele și centrele ARFI vor fi încurajați să comunice realizările notabile către publicul larg, utilizând un limbaj accesibil. Ei vor sublinia importanța cunoașterii academice pentru societate și vor încuraja tinerii să se orienteze profesional către domeniile legate de cercetare. Pentru atingerea acestui obiectiv, vor fi organizate **prezentări publice**, vor fi redactate **broșuri și articole de popularizare pentru mass-media**, se va participa la **emisiuni radio și de televiziune**, va fi menținută **prezența pe platforme de socializare**, vor fi organizate **expoziții științifice** sau **ateliere practice** și se vor desfășura **întâlniri cu elevi din școli, licee și colegii**, precum și **cu studenți din universități** din regiunea Moldovei și din țară.

Pentru a avea impact și în media online, va fi creat un „Buletin informativ al ARFI”, până la finalul anului 2024, în care vor fi prezentate, într-un limbaj accesibil, rezultatele activității de cercetare. Prin intermediul paginilor instituționale din rețelele de socializare, cercetătorii pot avea un dialog direct cu publicul larg, cu beneficiarii rezultatelor cercetării. Activitățile de popularizare vor fi susținute financiar de ARFI, iar activitatea cercetătorilor implicați va fi recunoscută în procesul de evaluare individuală.

Un loc aparte în promovarea și popularizarea unor teme de mare interes național și internațional îl are programul „Prelegerile Academiei” derulat de ARFI, la care sunt invitate personalități din domeniul științei. Prelegerile vor fi promovate prin scurte montaje promoționale, care să pună în evidență invitatul și importanța științifică / societală a subiectului poate crește impactul public al acestui program.

3.1.9. Respectarea standardelor ridicate de etică și responsabilitate. Pornind de la *Carta europeană a cercetătorilor*, *Declarația de la Bonn privind libertatea cercetării științifice*, legislația națională, *Regulamentul de Organizare și Funcționare al ARFI*, *Codul de etică și integritate al personalului contractual al Academiei Române* și *Codul de etică și deontologie profesională al cercetătorului științific din ARFI*, pe întreaga perioadă de implementare a SDI-ARFI 2023-2028, se vor monitoriza îndeaproape următoarele aspecte: **libertatea de a cerceta** (libertatea cercetătorilor în gândire și exprimare, precum și în alegerea teoriilor și metodelor de cercetare); **respectarea principiilor etice** (conduita responsabilă în cercetarea științifică, respectul și loialitatea în relațiile de muncă și relații corecte în colaborarea cu terții); **responsabilitatea și atitudinea profesională** (prevenirea oricărui tip de plagiat, respectarea riguroasă a principiilor de evitare a conflictelor de interes și protejarea datelor cu caracter personal), **bunele practici în cercetare** (adoptarea de practici de lucru adecvate, desfășurarea activităților în condiții de siguranță și asigurarea protejării rezultatelor cercetării de furturi prin sisteme informatice frauduloase). Se va acorda o atenție deosebită identificării și gestionării potențialelor riscuri asociate cercetării pentru comunitate și indivizi. În acest sens, sunt deosebit de relevante provocările din domeniul biomedicinii, al inteligenței artificiale, al securității cibernetice și al protecției datelor.

3.2. Perfecționarea și augmentarea resursei umane

Managementul strategic al resurselor umane consolidează avantajul competitiv pe termen lung al instituției. Pentru a asigura eficiența acestuia, este esențial ca obiectivele și direcțiile strategice să fie integrate în toate activitățile ARFI, inclusiv în procesele de recrutare, formare și stimulare a angajaților.

Politica de resurse umane a ARFI implică mai multe direcții de acțiune:

3.2.1. Aderarea la *Carta europeană a cercetătorilor*. Această acțiune va crea un mediu stimulatoriu pentru activitatea cercetătorilor cu experiență și cu vizibilitate internațională, care să susțină performanța instituțională și să sprijine formarea tinerilor cercetători.

3.2.2. Creșterea numărului de cercetători. Potrivit SNCISI 2022-2027, va avea loc o creștere anuală de 0,12 cercetători la mia de persoane ocupate, adică de la 2,0, în anul 2022, la 3,2 în 2030. Rezultă de aici o creștere anuală de circa 7%. ARFI își propune creșterea numărului anual de cercetători, în domeniile insuficient susținute prin resursa umană, cu același ritm anual de 7%, prevăzut la nivel național în SNCISI.

3.2.3. Dezvoltarea competențelor. Acesta este un obiectiv central, care poate fi realizat prin schimburi de experiență naționale și internaționale, programe de formare continuă pentru dezvoltarea de abilități și competențe. Ca mijloc intern de dezvoltare a competențelor, în următorii cinci ani se urmărește implementarea unui număr suficient de cursuri de formare pentru personalul de cercetare și suport, având în vedere dezvoltarea abilităților transversale.

3.2.4. Promovarea unei cariere atractive prin asigurarea unei evoluții profesionale bazate pe principii transparente și meritocratice. În acest sens, până în anul 2024 ARFI va elabora și va implementa un *Plan de egalitate de gen* și va adera la *Codul de conduită pentru recrutarea cercetătorilor* în vederea aderării la *Carta europeană a cercetătorilor*.

3.2.5. Atragerea cercetătorilor străini. Având în vedere tradiția de colaborare a institutelor și centrelor ARFI cu instituții academice străine, se va urmări aprofundarea legăturilor deja existente și inițierea unor noi, mai ales pentru susținerea unor proiecte de cercetare de frontieră. Pentru următorii cinci ani, ARFI își propune să se implice, în calitate de partener sau coordonator, în patru proiecte de tip consorțiu sau parteneriate finanțate prin acțiuni de tip ERC, MSCA, Clusters sau Orizont Europa.

3.2.6. Creșterea vizibilității cercetării și a recunoașterii cercetătorilor. Acest obiectiv va fi atins prin programe de promovare a carierelor academice, acordarea de premii și distincții. În acest scop, ARFI va menține programul de acordare a Premiilor de Excelență și va face recomandări pentru premiile Academiei Române sau pentru alte premii și distincții importante.

3.2.7. Implementarea programelor de formare profesională. Prin acestea se asigură transferul de cunoștințe și competențe. Organizate periodic, ele vizează atragerea tinerilor cercetători și perfecționarea cercetătorilor experimentați. ARFI va implementa programe de mentorat pentru facilitarea transferului de cunoștințe și de experiență între generații; pentru aceasta, fiecărui cercetător nou angajat i se va repartiza un mentor desemnat, care îl va consilia profesional pe o perioadă stabilită de către conducerea instituției. Vor fi continuate și, în funcție de necesitate, extinse la nivelul tuturor structurilor de cercetare ale ARFI, seminarele tematice derulate în unele institute, care au ca obiectiv dezbaterile unor subiecte de interes pentru comunitățile științifice respective și vor fi transformate în evenimente deschise publicului studios din universitățile ieșene. Vor fi continuate colaborările cu universități din Iași și din țară stabilite prin convenții de practică de specialitate, precum cele derulate în cadrul Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide” începând cu anul 2020.

3.2.8. Colaborarea internațională prin mobilitate academică. În această direcție, se vor desfășura proiecte de mobilitate pentru cercetători din diferite domenii, cu precădere în cadrul acordurilor semnate de Academia Română cu parteneri străini și al proiectelor finanțate de Uniunea Europeană. Aceste proiecte vor include stagii de documentare, perfecționare, prelegeri și conferințe. De asemenea, se are în vedere atragerea partenerilor din străinătate, prin crearea cadrului necesar angajării unor cercetători performanți pe posturi din proiecte de cercetare (finanțate prin competiție), prin care să fie asigurate fondurile necesare susținerii unor

colaborări de acest fel (munca la distanță; asigurarea unor condiții bune de cazare, pe baza acordurilor de colaborare instituțională între ARFI și universitățile ieșene ș.a.).

3.2.9. Prin aderarea ARFI la *Carta europeană a cercetătorilor* se va crea unui mediu stimulatoriu pentru activitatea cercetătorilor cu experiență și cu vizibilitate internațională, care să susțină performanța instituțională și să sprijine formarea tinerilor cercetători.

3.3. Dezvoltarea infrastructurii de cercetare

Infrastructura de cercetare la ARFI, utilizată în cadrul institutelor și centrelor de cercetare componente, poate fi împărțită în următoarele categorii:

- **infrastructuri de cercetare fundamentală**, utilizate în toate domeniile științifice de structurile de cercetare ale ARFI;
- **infrastructuri de cercetare aplicată**, utilizate în domeniul biomedicinii, oenologiei și, în anumite situații, arheologiei și antropologiei;
- **infrastructuri de cercetare socio-umană**, cuprinzând facilități, resurse și servicii esențiale pentru cercetarea în limbă și literatură, istorie, arheologie, filosofie și științe sociale.

Pentru a menține competența și a rămâne un centru relevant în cercetarea științifică din regiunea Moldovei, ARFI își propune să continue investițiile în facilitățile de cercetare, cu accent pe institutele și centrele unde există o masă critică de specialiști activi. Pe lângă finanțarea de bază de la bugetul de stat prin Academia Română, SDI-ARFI 2023-2028 prevede atragerea de resurse pentru infrastructură prin programe naționale și internaționale.

Într-un mediu academic globalizat și competitiv, infrastructurile de cercetare, alături de calitatea resursei umane, joacă un rol crucial în crearea condițiilor necesare pentru atingerea excelenței în cercetare. ARFI se va angaja în menținerea și extinderea facilităților de cercetare pe întreaga durată a implementării SDI-ARFI 2023-2028, în condițiile în care finanțarea necesară va proveni în mare parte din competiții naționale și internaționale. Pentru o utilizare eficientă a resurselor, este esențial să se implementeze o utilizare comună a infrastructurii existente în cadrul ARFI, printr-un *sistem integrat*, de la biblioteci și baze de date, până la echipamente sofisticate de laborator. Menținerea competitivității ARFI în domeniul infrastructurilor de cercetare va implica monitorizarea continuă a folosirii echipamentelor existente și planificarea înlocuirii celor învechite.

Inventarierea și evaluarea infrastructurii, în conformitate cu principiile promovate de *Romanian Roadmap of Research Infrastructures*, va permite crearea unui registru al facilităților de cercetare, accesibil tuturor cercetătorilor ARFI, până în 2026.

La nivel strategic, pe termen mediu și lung, ARFI urmărește realizarea unei rețele extinse de facilități pentru cercetare în centrul academic Iași, pe baza unor parteneriate cu Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi”, Universitatea de Medicină și Farmacie „Grigore T. Popa” și Universitatea de Științe Vieții „Ion Ionescu de la Brad”. Pe viitor, aceste infrastructuri de cercetare vor putea fi integrate în programe mari de cercetare interinstituționale.

Capitolul 4. Sustenabilitatea și managementul financiar al strategiei

Resursele necesare obținerii unor rezultate performante în activitatea ARFI sunt atât cele umane, cât și cele materiale și financiare, precum și accesul la infrastructura de cercetare.

ARFI dispune de spații de lucru în 4 sedii situate în Iași, Bulevardul Carol I nr. 8, str. Teodor Codrescu nr. 2, str. Teodor Codrescu, nr. 6, Pavilion H, Pavilion C, administrate în regie proprie, dar și de alte spații închiriate sau primite pe bază de contract de comodat de la trei unități de învățământ superior din Iași.

Analizând starea imobilelor deținute în administrare constatăm că:

- Imobilul situat în strada T. Codrescu, nr. 2, având o suprafață construită de 806,58 mp pentru care se impun investiții legate de consolidare, în vederea asigurării condițiilor optime de exploatare. În această incintă își desfășoară activitatea aproximativ 100 de cercetători și personal administrativ din structurile de personal ale următoarelor institute și centre de cercetare: Institutul de Informatică Teoretică – *parțial*, Centrul de Cercetări Antropologice „Olga Necrasov”, Institutul de Filologie Română „Alexandru Philippide”, Institutul de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, Institutul de Arheologie – *parțial* și Centrul de Cercetări Biomedicale – *parțial*, și sunt gestionate două biblioteci.

Corpul vechi al clădirii are un grad avansat de degradare (pereți crăpați, infiltrație de apă în beci, ceea ce duce la degradarea încăperilor de la parter, acoperișul este din materiale ușor inflamabile și prezintă multiple crăpături), unde își desfășoară activitatea personal din cadrul Institutului de Filologie Română „Alexandru Philippide” și al Institutului de Cercetări Economice și Sociale „Gh. Zane”, având o suprafață construită de 371,16 m.p., cu o suprafață utilă de 500 m.p., la care se adaugă un beci în suprafață de 93 m.p. Corpul vechi necesită lucrări de reparații capitale, motiv pentru care ne propunem ca, în perioada de implementare a prezentei SDI, să identificăm soluții pentru susținerea financiară a proiectului de execuție faza DALI deținut. Persoane abilitate din interiorul ARFI (șefii structurilor de cercetare care lucrează în acest spațiu, împreună cu personalul de conducere din activitățile suport și conducerea ARFI) vor face demersuri pentru identificare surse de finanțare, urmărind realizarea cât mai rapidă a lucrării.

- Celelalte trei imobile necesită doar lucrări de întreținere curentă deoarece în ultimii ani au fost realizate lucrările majore de reparații capitale ori de igienizare.

Dotările (birotica, mobilier, aparatură de cercetare etc.) sunt în mare parte clasificate în două categorii, respectiv: bunuri achiziționate din finanțarea de bază și care înregistrează o stare avansată de degradare fizică sau morală, dar și bunuri achiziționate din contracte cu finanțare extrabugetară care necesită întreținere prin contracte de mentenanță sau chiar înlocuirea.

Pentru dotarea laboratoarelor și a bibliotecilor cu echipamente și publicații de ultimă generație, se vor accesa resurse prin sistemul de competiții, iar proiectele asumate instituțional de ARFI sunt recunoscute în integralitatea lor ca parte din sistemul funcțional al instituției.

Gestionarea veniturilor extrabugetare se realizează conform dispozițiilor contractelor de finanțare, iar din regia încasată conducerea ARFI dispune utilizarea în baza unor priorități urmărind îndeplinirea misiunii, a obiectivelor ARFI, dar și motivarea personalului implicat în atragerea unor astfel de finanțări.

Pentru atragerea și gestionarea resurselor de lucru necesare, personalul ARFI care ocupă funcții de conducere sau de coordonare a unor echipe de lucru va lua măsuri concrete, prin:

- selecția celor mai buni candidați pentru ocuparea unor posturi în structurile de personal;
- încurajarea implicării tinerilor în proiecte de cercetare ale ARFI, prin derularea unor acțiuni de informare detaliată a studenților din universități asupra oportunităților de cercetare oferite de ARFI;
- motivarea prin instrumente specifice de premiere și recunoaștere a meritelor deosebite ale angajaților pornind de la practica din ultimii ani de activitate ale instituției (<https://drive.google.com/file/d/1WyckYmT9PZuPm0fRLphFvOrCULQMkPHM/view>) continuând cu identificarea altor mijloace de diferențiere și încurajare a rezultatelor performante ale personalului;
- stabilirea unor indicatori de performanță profesională individuală pentru toate categoriile de personal (funcții de conducere și de execuție) care să includă și să evidențieze distinct, prin punctaje acordate, atât componente privitoare la realizarea obiectivelor generale ale ARFI și a obiectivelor specifice, cât și implicarea în atragerea de finanțări extrabugetare.

Finanțarea de bază

În figura nr. 1 regăsim prezentată valoarea finanțării de bază a ARFI pentru intervalul cuprins între anii 2018 și 2022 și destinația acestor sume. Constatăm că, în cea mai mare parte din finanțarea de bază se acoperă costurile salariale și în foarte mică măsură cheltuieli de deplasare, cu logistica sau cheltuieli de capital.

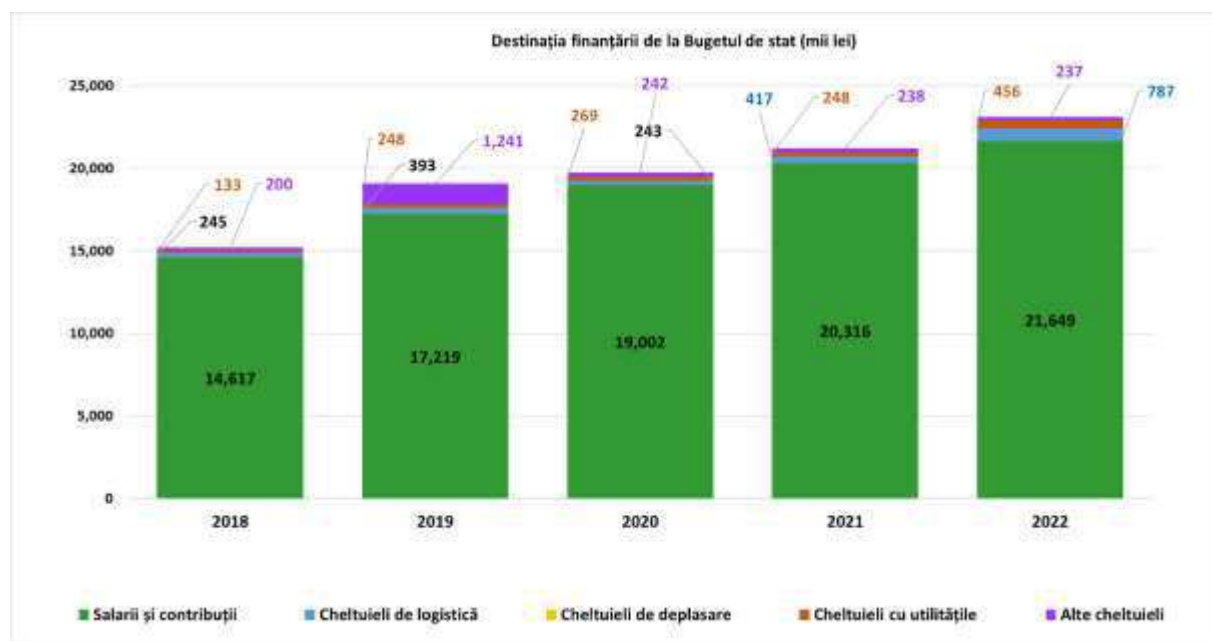

Figura nr. 1

Cunoscând valoarea finanțării de bază, de la Bugetul de stat, pentru intervalul cuprins între anii 2019 și 2023 (reprezentată în Tabelul nr. 1), constatăm o creștere neuniformă a cărei medie este de 6%. Astfel, prognozăm ca, în intervalul cuprins între anii 2024 și 2028, creșterea finanțării de bază să fie cu cel puțin acest procent, având valorile consemnate în același tabel.

Tabelul nr. 1

Cheltuieli de la Bugetul de stat, realizate în intervalul 2019-2023 și prognoza pentru intervalul 2024-2028 (mii lei)

Sursa de finanțare CB	Realizat					Prognoza				
Anul	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Cheltuieli Bugetul de stat (mii lei)	19,102	19,714	21,219	23,129	23,736	25,160	26,670	28,270	29,966	31,764
Creștere procentuală anuală		3%	8%	9%	3%	6%	6%	6%	6%	6%
Creștere procentuală medie 2023/2019	-	6%				creștere procentuală anuală cu media ultimilor 4 ani				

Finanțarea din venituri extrabugetare

În figura nr. 2 sunt prezentate proiectele implementate de structurile de cercetare din subordinea ARFI în intervalul cuprins între anii 2015 și 2023. Constatăm o scădere importantă a numărului acestora.

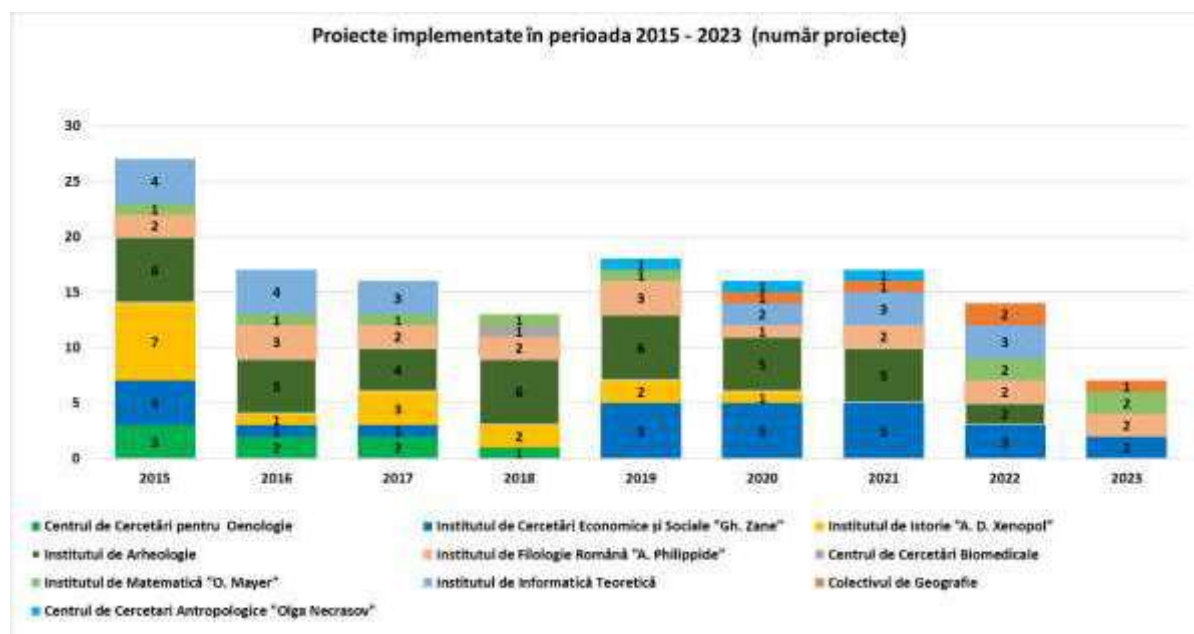

Figura nr. 2

În urma analizei din perspectiva sursei de finanțare publică a contractelor extrabugetare (figura nr. 3), observăm o prezență constantă a finanțărilor asigurate de la bugetul de stat prin intermediul *Unității Executive pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării* (UEFISCDI), dar și o scădere semnificativă, pe total proiecte, de la 27, în anul 2015, la 7 proiecte, în anul 2023.

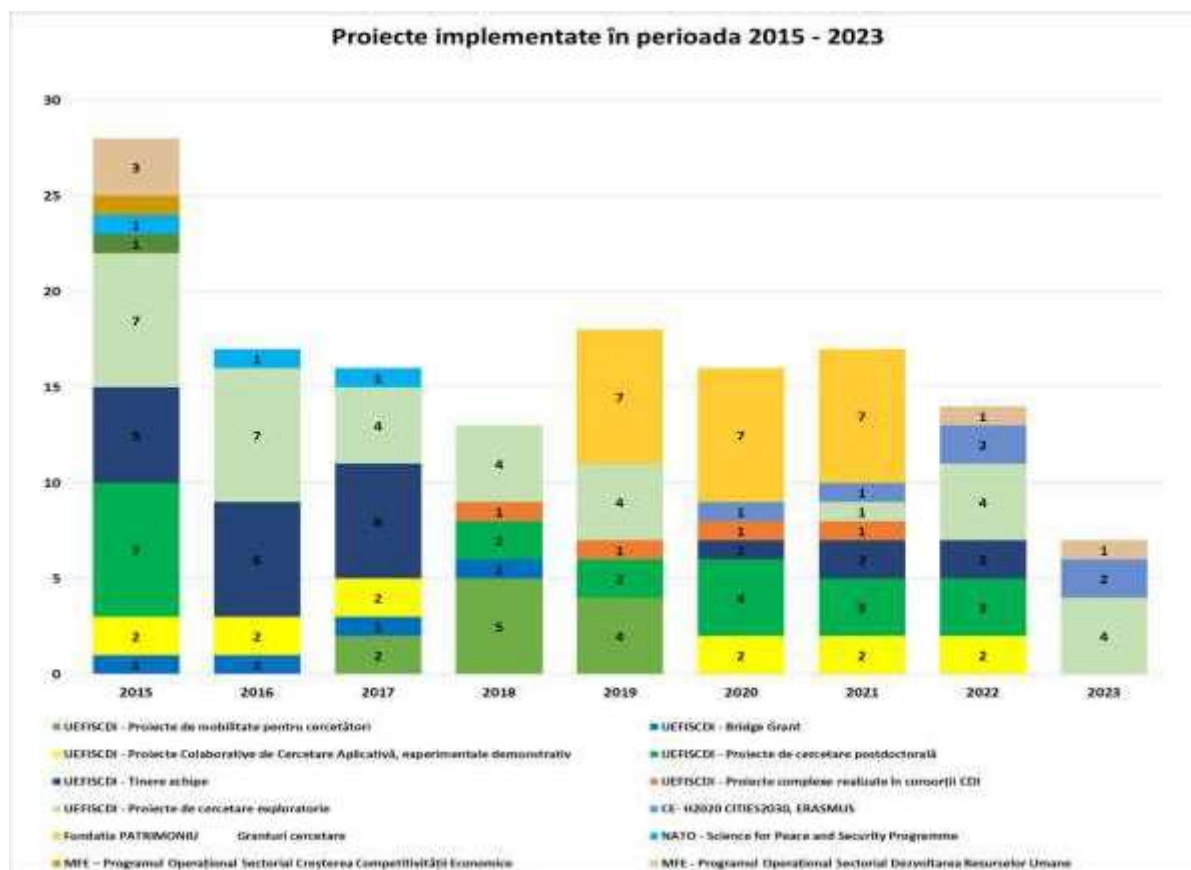

Figura nr. 3

În figura nr. 4, reprezentând „Situația cererilor de finanțare pentru proiecte de cercetare ale angajaților ARFI, depuse-finanțate, în competițiile organizate de UEFISCDI din perioada 2019-2023”, constatăm o scădere semnificativă a competițiilor la care înregistrăm astfel de solicitări, ceea ce arată o lipsă a oportunităților de finanțare complementare.

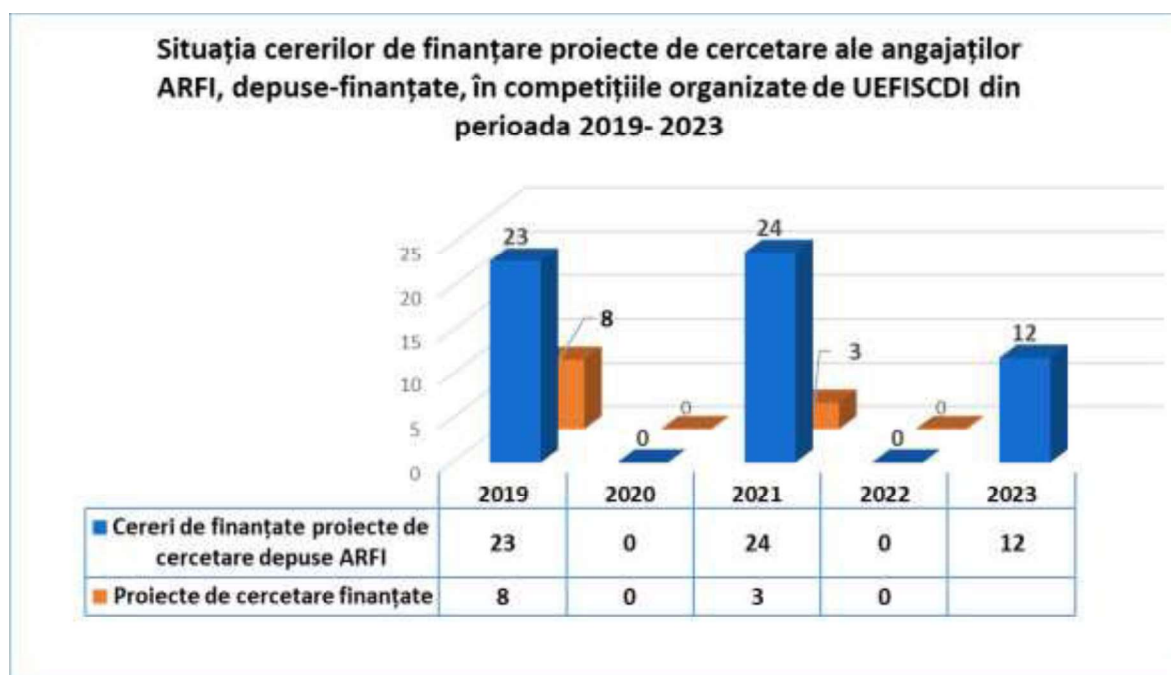

Figura nr. 4

Din perspectiva finanțării oferite de Fundația Patrimoniul a Academiei Române, prin intermediul programului Granturile Academiei Române (GAR), reluate începând cu anul 2019, observăm în figura nr. 5 că cercetătorii ARFI manifestă un interes crescut pentru aceste posibilități de a-și asigura resurse suplimentare pentru derularea unor inițiative din afara Planului de cercetare al institutului/centrului din care fac parte. Dacă în anul 2019 rata de succes, calculată ca raport între numărul de proiecte câștigate raportat la numărul de aplicații depuse) era de aproape 15%, anul acesta aceasta a crescut la peste 21%.

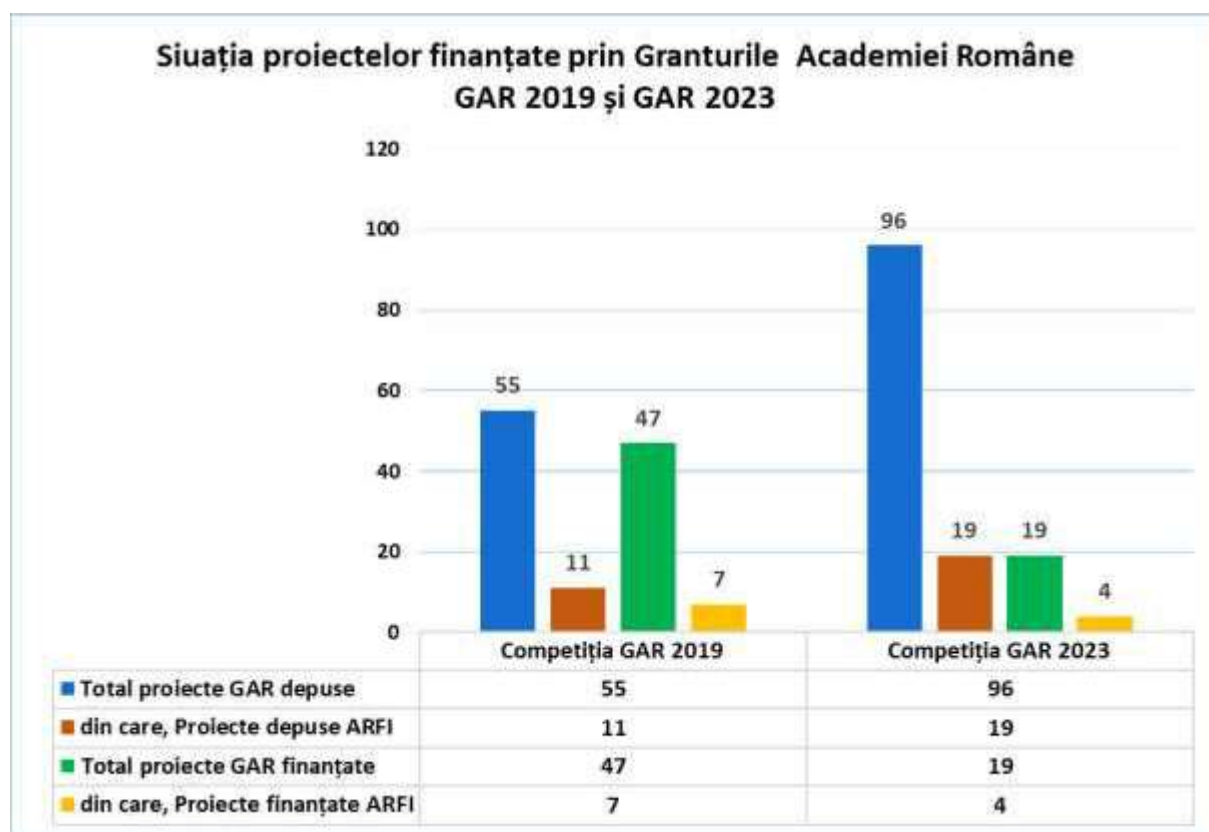

Figura nr. 5

În concluzie, pentru perioada de valabilitate a prezentei SDI, ne propunem să creștem implicarea în atragerea de resurse umane, materiale și financiare pentru a asigura baza necesară atingerii obiectivelor instituționale stabilite, atât prin finanțarea de bază, cât și prin veniturile extrabugetare. În acest sens, toți șefii structurilor din organigrama ARFI vor dispune măsuri pentru antrenarea și motivarea întregului personal din subordine. Este de așteptat ca fiecare structură de cercetare să identifice și să depună anual cereri de finanțare în procent de cel puțin 20% din numărul posturilor de cercetare din schema de personal, iar personalul aparatului tehnic să asigure cu profesionalism și dăruire consiliere de specialitate, atât în faza de scriere a cererilor de finanțare, cât și în faza implementării proiectelor.

Capitolul 5. Riscuri în implementarea strategiei

Punerea în practică a obiectivelor vizate de SDI-ARFI 2023-2028 este supusă riscului de nerealizare a unora dintre obiective, datorită următorilor factori de risc:

- 5.1.** Nerealizarea SNCISI 2022-2027 privind creșterea fondurilor ce vor fi alocate pentru CDI de la Bugetul de Stat și a numărului de cercetători;
- 5.2.** Crizele majore, cum ar fi războiul din vecinătatea granițelor, corelat cu o severă instabilitate politico-economică la nivel internațional;
- 5.3.** Subfinanțarea cercetării, pe fondul instabilității politicilor naționale privind cercetarea;
- 5.4.** Întârzierile în asigurarea dreptului de încasare a unor venituri extrabugetare;
- 5.5.** Excesiva birocratizare la nivel național, cumulată cu lipsa de coerență a legislației;
- 5.6.** Dificultăți de relaționare între entitățile cu personalitate juridică din cadrul Academiei Române sau ale ARFI cu alte entități publice;
- 5.7.** Rigiditatea criteriilor și a indicatorilor scientometrici în evaluarea activității de cercetare;
- 5.8.** Prioritățile impuse de finanțarea extrabugetară, diferite față de temele noastre de interes științific;
- 5.9.** Reprezentare insuficientă a Academiei Române la elaborarea programelor de cercetare-dezvoltare și inovare naționale și internaționale;
- 5.10.** Lipsa de interes a potențialilor parteneri pentru stabilirea de parteneriate (mai ales de tip public-privat) cu institutele ARFI;
- 5.11.** Salarizarea la un nivel scăzut a angajaților ARFI;
- 5.12.** Îmbătrânirea personalului de cercetare înalt specializat;
- 5.13.** Scăderea numărului total de posturi sau blocarea concursurilor;
- 5.14.** Accesarea insuficientă a fondurilor naționale și internaționale extrabugetare;
- 5.15.** Caracterul imprevizibil al competițiilor naționale.

Capitolul 6. Sistemul de monitorizare a implementării strategiei și de evaluare a performanțelor

Provocările procesului de monitorizare a cercetării la nivel național se reflectă și la nivelul instituțiilor de cercetare. Nevoia centralizării datelor la nivelul ARFI impune utilizarea unui sistem informatic de management propriu, care să permită interoperabilitatea cu sisteme naționale de management și care să pună la dispoziția celor interesați datele colectate sistematic.

Pentru a monitoriza progresul în implementarea strategiei și pentru evaluarea performanțelor, ARFI își propune să îmbunătățească sistemul de evaluare și de monitorizare, pe durata implementării SDI-ARFI 2023-2028, prin:

- 6.1.**Digitalizarea tuturor procedurilor privind monitorizarea și evaluarea performanțelor cercetătorilor din ARFI printr-o platformă de management al cercetării, bazată pe o colecție date unitare la nivelul ARFI și în conformitate cu parametri stabiliți la nivel național și european, fără crearea unui nivel suplimentar de birocrație în sistem;
- 6.2.**Standardizarea colectării datelor privind resursele mobilizate și rezultatele realizate în cadrul ARFI;
- 6.3.**Stabilirea unui mod unitar (pentru fiecare structură de cercetare) de declarare a afilierii angajaților ARFI, până la finele anului 2023, ceea ce va asigura o corectă identificare a contribuțiilor cercetătorilor prin mijloacele scientometrice de colectare a informațiilor;
- 6.4.**Standardizarea și implementarea indicatorilor de performanță privind evaluarea cercetării din ARFI, la nivelul structurilor de cercetare, prin intermediul planurilor anuale de cercetare și prin stabilirea listei de obiective individuale anuale, parte a procesului de evaluare a performanțelor profesionale individuale, începând cu 1 ianuarie 2025 (cf. Anexa 1. Indicatori de performanță pentru evaluarea cercetării din cadrul ARFI);
- 6.5.**Interconectarea și interoperabilitatea sistemului de management propriu cu alte sisteme de management naționale și cu Platforma integrată dezvoltată de MCID, descrisă în SNCISI 2022-2027.

Anexa 1. Indicatori de performanță pentru evaluarea cercetării din cadrul ARFI

Context

Indicatorii de performanță din SDI-ARFI 2023-2028 sunt repere de calitate pentru cercetarea ARFI, urmând a fi utilizați de structurile de cercetare în scopul elaborării și perfecționării procedurilor de evaluare a cercetării, a performanței instituționale și individuale.

Indicatorii sunt elaborați în concordanță cu misiunea și obiectivele strategice ale Academiei Române și ale structurilor de cercetare ARFI. Acești parametri se bazează pe practicile de evaluare din mediul academic românesc (CNCS, CNATDCU, ARACIS) și european, combinând criteriile scientometrice cu impactul social, economic și cultural.

Prin stabilirea și punerea în practică a indicatorilor de performanță, se urmăresc următoarele obiective:

- 1) evaluarea gradului de realizare a SDI-ARFI 2023-2028;
- 2) elaborarea și furnizarea de date statistice (rapoarte) către organizații naționale și internaționale, în scopul evaluării și clasificării instituționale;
- 3) colectarea de informații statistice la nivelul ARFI;
- 4) publicarea de rapoarte statistice pentru ARFI și institutele/centrele componente.

Lista indicatorilor de performanță

A. Indicatori generali

1. Diseminarea rezultatelor cercetării prin publicarea acestora în reviste și la edituri de prestigiu pentru fiecare domeniu
2. Publicarea de reviste științifice proprii
3. Editarea de serii tematice proprii
4. Participarea cercetătorilor ARFI în colegii de redacție ale unor reviste sau ale unor serii tematice naționale și internaționale
5. Organizarea de manifestări științifice naționale și internaționale
6. Participarea la manifestări științifice naționale și internaționale
7. Atragerea de fonduri prin proiecte naționale și internaționale
8. Formarea tinerilor cercetători, în cadrul programelor de doctorat și de studii postdoctorale
9. Implicarea cercetătorilor ARFI în comisii, consilii și grupuri de lucru ale autorităților publice la nivel național și internațional
10. Participarea cercetătorilor în foruri naționale și internaționale pentru evaluarea calității cercetării
11. Obținerea de premii, distincții și burse naționale și internaționale
12. Dezvoltarea de servicii, tehnologii și produse cu impact economic, social, cultural și educațional
13. Promovarea științei prin intermediul activităților destinate publicului larg, cum ar fi organizarea sau participarea la ateliere, publicarea de articole în presă, prezența în emisiuni radio și TV, activități pe platforme de socializare, interacțiunea cu elevii etc.

B. Indicatori generali pe niveluri de calitate

	Indicatori de performanță	Nivel de calitate 1	Nivel de calitate 2	Nivel de calitate 3
1	Organizarea de reuniuni științifice naționale și internaționale	În străinătate	În România cu cel puțin 20% participanți din străinătate	În România cu mai puțin de 20% participanți din străinătate
2	Participarea la reuniuni științifice naționale și internaționale (inclusiv on-line)	În străinătate	În România cu cel puțin 20% participanți din străinătate	În România cu mai puțin de 20% participanți din străinătate
3	Atragerea de fonduri de cercetare prin proiecte naționale și internaționale	Director de proiect internațional (cu finanțare prin proiecte europene sau a unor agenții naționale)* cu un buget de cel puțin 200.000 Euro	1. Membru de proiect internațional (cu finanțare prin proiecte europene sau prin agenții naționale*) cu un buget de cel puțin 200.000 Euro; 2. Director de proiect finanțat prin programe naționale de cercetare cu un buget de cel puțin 100.000 Euro	Director sau membru în alte proiecte naționale și internaționale cu un buget de cel puțin 10.000 Euro
4	Pregătirea de tineri cercetători (doctoranzi)	Coordonare doctoranzi la ARFI	Coordonare doctoranzi la școli doctorale din afara ARFI	Membri în comisii doctorale
5	Membri în comisii / consilii / grupuri de lucru ale autorităților publice la nivel național și internațional	Membru în comisii științifice internaționale	Membru în comisii științifice naționale (CNCS, CNATDCU, ARACIS etc.)	Membru în comisii științifice locale
6	Membri în foruri internaționale și naționale de evaluare a calității cercetării/proiectelor de cercetare/etc.	Internațional	Național (CNCS, CNATDCU, ARACIS etc.)	Local/Regional
7	Premii, distincții științifice și burse naționale și internaționale	Internațional	Național	Local/Regional
8	Dezvoltarea de servicii, tehnologii, produse cu impact economic și social	Cu impact internațional	Cu impact național	Cu impact local/regional

	Indicatori de performanță	Nivel de calitate 1	Nivel de calitate 2	Nivel de calitate 3
9	Activități de popularizare a științei	Internațional	Național	Local/Regional

* Din următoarele state: Uniunea Europeană, Australia, Canada, Coreea de Sud, Elveția, Islanda, Israel, Japonia, Marea Britanie, Noua Zeelandă, Norvegia, Statele Unite ale Americii

C. Indicatori specifici pe domeniu științific și niveluri de calitate

C.1. Științe exacte și Științele vieții și ale Pământului

	Indicatori de performanță	Nivel de calitate 1	Nivel de calitate 2	Nivel de calitate 3
1	Articole științifice publicate în reviste de specialitate	Q1-Q2 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei peste 50 th inclusiv*	Q3-Q4 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei sub 50 th	Alte baze de date
2	Cărți publicate la edituri de prestigiu/acreditate	Internaționale	Naționale (CNCS A, B)	Naționale (CNCS C)
3	Volume coordonate la edituri de prestigiu/acreditate	Internaționale	Naționale (CNCS A, B)	Naționale (CNCS C)
4	Publicarea de reviste științifice proprii	Q1-Q2 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei peste 50 th inclusiv	Q3-Q4 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei sub 50 th	Alte baze de date
5	Membri în colegiile de redacție ale unor reviste naționale (din afara entității de cercetare) și internaționale	Q1-Q2 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei peste 50 th inclusiv	Q3-Q4 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei sub 50 th	Alte baze de date

* Clasificările Web of Science și SCOPUS sunt accesibile pe site-ul UEFISCDI (<https://uefiscdi.gov.ro/scientometrie-reviste>)

C.2. Științe sociale și economice

	Indicatori de performanță	Nivel de calitate 1	Nivel de calitate 2	Nivel de calitate 3
1	Articole științifice publicate în reviste de specialitate	Q1-Q2 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei peste 50 th inclusiv	Q3-Q4 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei sub 50 th	Alte baze de date
2	Articole științifice / capitole publicate în volume colective	În străinătate; la edituri CNCS A; Editura Academiei Române	CNCS B	CNCS C
3	Cărți publicate la edituri de prestigiu/acreditate	În străinătate, CNCS A	CNCS B	CNCS C
4	Volume coordonate la edituri de prestigiu/acreditate	În străinătate și CNCS A	CNCS B	CNCS C
5	Editarea de reviste științifice proprii	Q1-Q2 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei peste 50 th inclusiv	Q3-Q4 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei sub 50 th	Alte baze de date
6	Editarea de serii tematice proprii	Le edituri din străinătate și CNCS A	La edituri CNCS B	La edituri CNCS C
7	Membri în colegiile de redacție ale unor reviste naționale (din afara entității de cercetare) și internaționale	Q1-Q2 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei peste 50 th inclusiv	Q3-Q4 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei sub 50 th	Alte baze de date

C.3. Științe umaniste

	Indicatori de performanță	Nivel de calitate 1	Nivel de calitate 2	Nivel de calitate 3
--	----------------------------------	----------------------------	----------------------------	----------------------------

1	Articole științifice publicate în reviste de specialitate	Q1-Q2 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei peste 50 th inclusiv; CNCS A	Q3-Q4 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei sub 50 th ; CNCS B	Alte baze de date internaționale; CNCS C
2	Articole științifice / capitole publicate în volume colective	În străinătate; la edituri CNCS A; Editura Academiei Române	CNCS B	CNCS C
3	Cărți publicate la edituri de prestigiu	În străinătate; CNCS A; Editura Academiei Române	CNCS B	CNCS C
4	Volume coordonate la edituri de prestigiu	În străinătate; CNCS A; Editura Academiei Române	CNCS B	CNCS C
5	Publicarea de reviste științifice proprii	Q1-Q2 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei peste 50 th inclusiv; CNCS A	Q3-Q4 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei sub 50 th ; CNCS B	Alte baze de date internaționale; CNCS C
6	Editarea de serii tematice proprii	În străinătate; CNCS A; Editura Academiei Române	CNCS B	CNCS C
7	Membri în colegiile de redacție ale unor reviste naționale (din afara entității de cercetare) și internaționale	Q1-Q2 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei peste 50 th inclusiv; CNCS A	Q3-Q4 Web of Science; SCOPUS cu valoarea percentilei sub 50 th ; CNCS B	Alte baze de date internaționale; CNCS C